

Гамбіт Зеленського

Фінальна партія
миру на двох
шахових дошках

» стор. 4

Щоб не брали хабарів ні за які гроші

Верховна Рада проголосувала
за законопроект №6490-д
про внесення змін до Митного
кодексу України

» стор. 8

ПилоСМОГ

Столицю регулярно
накриває димом: у
чому небезпека та
коли стане краще?

» стор. 2

Україна молода

Середа, 25 вересня 2024 року №39 (6003)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 41,356 грн
1 € = 45,992 грн

Вичавлюють з рідної землі

Хіба за таку Україну проливають свою кров українці?

» стор.6—7

Чи господарі українці на своїй, Богом даній землі?

Іван Яковина
політолог і журналіст

«За час війни нічого подібного не було (підрив збройних складів. — Ред.). Завдяки цим трьом операціям знищено роботу російської військової промисловості за кілька років. Причому не лише російської, а й північнокорейської».

■ ЕКОЛОГІЯ

ПилоСМОГ

Столицю регулярно накриває димом: у чому небезпека та коли стане краще?

#	CITY	US AQI
1	Kinshasa, Democratic Re...	155
2	Delhi, India	155
3	Tashkent, Uzbekistan	144
4	London, United Kingdom	139
5	Kyiv, Ukraine	127

Олеся МАЗУРКОВА

3 20 вересня Київ охопив густий смог, причиною якого стали вже такі, на жаль, звичні для киян загоряння торф'яників поблизу міста. І кілька днів поспіль столиця України посідала перші місця серед міст із найгіршими показниками повітря у світі та індексом якості атмосферного повітря, що є шкідливим для чутливих груп населення.

Чому горить торф?

За словами представників київської ОДА, 20 вересня пожежі вирували в районах Вишгорода, Броварів, Обухова та Борисполя. Пізніше того ж дня речниця ДСНС Вікторія Рубан прокоментувала, що лишився тільки один осередок займання, у Вишгородському районі, площею до 2 га. Там відбувається тління торфовищ, і підрозділи ДСНС контролюють ситуацію, аби знову не почалося займання.

Але в чому першопричина такої негоди? Сам по собі торф — це порода, що утворюється з недорозкладених рослинних залишків (трав, моху та деревини), які внаслідок високої вологості та поганого доступу повітря частково мінералізуються. Такий процес триває тисячі років — за цей час шари торфу збільшуються в кількості та в підсумку можуть сягати глибини в кілька метрів, що дуже ускладнює їх гасіння: торф може тліти навіть узимку під шаром снігу та льоду. А надзвичайно високі температури за відсутності опадів — саме те, з чим стикнувся Київ — лише підвищили шанси торф'яників до займання, адже через спеку їхня вологість значно знизилася.

Вікторія Рубан також прокоментувала ймовірну причину загоряння: «За статистикою і за досвідом, як правило, саме люди є причиною виникнення пожеж в екосистемах. Ситуація дуже проста. Людина виходить за межу своєї ділянки, спалює сухостій, сухі гілки. А вогонь дуже швидко по сухій траві розповсюджується на великі площі».

Коли смог розсіється?

Метеорологиня Наталка Діденко на своїй фейсбук-сторінці тезово поділилася спостереженнями та прогнозами: «Антициклон на ім'я Serkan, а точніше, його відроги, охоплює своїм впливом всю Україну. Тому повсюди буде сухо та майже штиль, хіба на півдні вітряно».

Якщо домінує антициклон, без дощів та маловітряно, — це, на жаль, сприяє зависанню пилу і суттєво погіршує якість повітря. Найближче посилення вітру в Києві — 25 вересня, що дає надію на розсотування повітря.

Дощів поки не видно, найближчий — з 27-28 вересня. Таке буває практично щороку. Це неприємно, але не катастрофа».

Також пані Діденко нагадала дбати про своє здоров'я, особливо чутливим групам населення: «Води пити побільше, алергікам краще зайнятися хатніми справами, вікна бажано не відкривати, але, якщо стає душно, можна відкрити. Вікна все одно не герметичні — такому дрібному пилу пройти кризь навіть закриті — раз плюнути. Краще хоч якесь повітря, ніж зовсім без повітря».

Не варто думати, що аж вітер 25-го та дощ 27-го покращать ситуацію. Вона, ситуація, може покращитися значно раніше».

■ НА ФРОНТІ

«Іскандери» по осені рахують

Підрвавши три великі ворожі арсенали, українські спецслужби перевели окупаційну армію в режим економії боєприпасів

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Щонайменше три місяці російські війська відчуватимуть проблеми з постачанням озброєння на фронт, оскільки удар українських дронів по трьох арсеналах зруйнував налагоджену роками логістику. Тепер боєприпаси окупантам доведеться доправляти від більш віддалених складів, втрачаючи час на дорогу.

Кількість теж має значення. За даними експертів, у вогні, що нагадував пекельний феєрверк, згоріло щонайменше 40 тисяч тонн боєприпасів. Ідеться про ракети до різного озброєння, керовані бомби, розхвалені «Іскандери», снаряди, міни тощо. Особливо яскраво злетіла у повітря арсенальна база в Тихорецьку, що вважається ключовою точкою у схемі постачання. Туди в момент прильоту якраз прибув потяг, навантажений північнокорейською «допомогою», вагою 2 тисячі тонн.

«За час війни нічого подібного не було, — прокоментував ситуацію політолог і журналіст Іван Яковина. — Завдяки цим трьом операціям знищено роботу російської військової промисловості за кілька років. Причому не лише російської, а й північнокорейської».

Ще одну надзвичайну подію рашисти минулого тижня влаштували собі самі, невдало запустивши стратегічну ядерну ракету «Сармат». Розрекламоване технічне диво, яким московія постійно лякає світ, зрадливо вибухнуло на космодромі «Плесецьк» в Архангельській області, утворивши гігантський кратер. Масштаб цієї катастрофи найточніше передає невтішна статистика. Із семи виготовлених «Сарматів» у ході випробувань бойову готовність продемонстрував лише один, тому з «ядерним попелом» поки що не складається. Старі ж ядерні ракети були виготовлені ще в часи

■ ДОПОМОГА

На підтримку поважних, сильних та відважних

Нову амуніцію отримали 44 пожежні команди Черкащини

Людмила НІКІТЕНКО

Відчутний транс підтримки одержали рятувальники області від Червоного Хреста України. Як повідомили «УМ» у Черкаській обласній військовій адміністрації, загалом передано амуніції на понад 3,3 млн грн. За словами голови Черкаської ОВА Ігоря Табурця, підсилення отримали місцеві та добровільні пожежні команди, що діють на території Шевченкового краю.

«Міцнішаємо завдяки партнерам. Із переданого в наборах — найнеобхідніше. Від спецкостюмів до протипожежних ковдр. Загалом із десятків найменувань того, що потребують пожежники найперше у своїй роботі», — розповідає очільник Черкаської області й дякує обласній організації Червоного Хреста за стабільне партнерство. Ігор Табурець каже, що не так давно Черкаська обласна організація Товариства Червоного Хреста України офіцій-

Підсилення від Червоного Хреста України отримали 44 місцеві та добровільні пожежні команди, що діють на території Шевченкового краю.
Фото Черкаського обласного управління ДСНС.

но стала частиною Сил цивільного захисту.

До речі, з початку цього року, як наголошують у Головному управлінні ДСНС у Черкаській області, тільки у природних екосистемах на території регіону виникло 472 пожежі. Горить по 15 разів на день. Основні причини — пору-

шення вимог пожежної безпеки під час перебування в лісових масивах, самовільне випалювання сухої рослинності, недотримання заходів пожежної безпеки під час проведення польових робіт.

«Під час проведення рейдів за самовільне випалювання рослинності або

Радянського Союзу з участю українських підприємств, які кацапи вже встигли розбомбити. Їх бойова міць наразі під великим питанням».

Швидкий контрнаступ москалів на Курщині теж пробуксує. Кремль перекинув сюди елітний резерв і бойовиків з інших напрямків фронту, але «визволити» свої території їм доведеться по старому. Тобто рашисти нещадним бомбардуванням знищують тепер уже російські населені пункти, мимохідь грабуючи покинуті будинки місцевих жителів.

Аби підняти дух московським пропагандистам, які останнім часом демонструють погано замасковану розгубленість, пресаташе мвс рф, хронічно нетвереза марія захарова видала бандерові порцію фейків про злісних бандерівців. Утім хвиля народного гніву не тільки не збурилася, а й пішла на спад. Останні соціологічні опитування засвідчили, що 49 відсотків росіян категорично не підтримують розв'язану кремлем війну. А серед тих, хто не сказав «ні», велика кількість так званих нейтральних, які взагалі не цікавляться «політикою». Словом, путінський електорат перестав радісно шаленіти від страждань українців, адже тепер підгорає в самих.

Новий тиждень для ЗСУ теж почався вдало. Лише за одну добу наші військові знищили близько 1 тисячі 400 окупантів, 16 танків і більш ніж 60 артилерійських систем. Загалом на концерт до козона з початку гарячої фази війни вирушило 645 тис. 150 (+1 тис. 400) осіб. ■

■ ТУР

Позитив вашому дому

У трьох містах незвичайний концерт нагадає про Володимира Вакуленка та Вікторію Амеліну

Юрко НИВА

У Харкові, Дніпрі та Кропивницькому представляють «Великий концерт з позитивом». Це музичний проєкт українського композитора Євгена Петриченка, зроблений з використанням технологій доповненої реальності. Вхід вільний. По завершенню сценічного дійства глядачі мають змогу спілкуватися з виконавцями та композитором. Дійство представляють день за днем 24–26 вересня.

Музика «Concerto grosso з позитивом» — це стилізація під бароко: хорове та інструментальне, із зануренням в народну пісню. Звучить, зокрема, обробка весільної пісні, записаної композитором ще у студентські роки у селі Рибинське Волноваського району Донецької області.

Весь концерт — неначе мала енциклопедія української культури у час війни. Він як нагадування про те, що нашу ідентичність ворог намагається знищити повномасштабно зброєю, а вона проростає, набуває виразних кольорів і перекладається на нотний стан. Виконує музику капела Liatoshynskiy Capella: Early Music Ensemble Національного будинку музики. Звучать історичні барокові інструменти: клавесин, теорба та портативний орган, який називають «Позитив».

Утім цей концерт — не лише про барокове мину-

Прем'єра «Великого концерту з позитивом» відбулася у Києві в 2023 році. Фото надане організаторами.

ле. Євген Петриченко дарує музичну форму буття творам сучасників. І зрозуміло, чому в ній передають свій просвітлений історії про любов, віру, красу, надію, природу, турботи, відповідальності.

Віртуальний вимір — це доповнена реальність, яку кожен глядач може створити самостійно за допомогою власного смартфона: для цього потрібно лише завантажити спеціальний мобільний застосунок. Ця культурна українська Атлантида — вишукана і тендітна робота графічного дизайнера Руслана Мотька. В ній можна розгледіти фан-

тастичних звірів Марії Приймаченко, героїв розмальованого Олешківського будинку Поліни Райко, квіти Катерини Білокур та кульбабки Анжеліки Рудницької й навіть персонажів муралів Антоніо Коррейя та графіті Бенксі (Banksy).

«Concerto Grosso з позитивом» — це про нас. Тут і зараз. Наші страхи, нашу надію. Це про нашу відчайдушну сміливість у час війни закохуватися, творити і любити. Це про цінність погляду, тремтливої дотик, запаху рідної людини, в яких ніколи раніше ми не відчували такої гострої потреби. ■

тастичних звірів Марії Приймаченко, героїв розмальованого Олешківського будинку Поліни Райко, квіти Катерини Білокур та кульбабки Анжеліки Рудницької й навіть персонажів муралів Антоніо Коррейя та графіті Бенксі (Banksy).

«Concerto Grosso з позитивом» — це про нас. Тут і зараз. Наші страхи, нашу надію. Це про нашу відчайдушну сміливість у час війни закохуватися, творити і любити. Це про цінність погляду, тремтливої дотик, запаху рідної людини, в яких ніколи раніше ми не відчували такої гострої потреби. ■

■ ПРОГНОЗИ

Нумерологія «Повішеного», або Карти путіна і росії

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Історія кохання путіна з народом московії, схоже, добігає кінця. Раніше здавалося, що ці двоє приречені задушити одне одного в обіймах і померти в один день («без путіна нет расі»), але тепер не настільки все однозначне.

Якщо очевидні метаморфози розглянути з таронумерологічної точки зору, то вимальовується наступна картина. Москалів з їхнім кормчим тісно єднає 12-й аркан Таро Повішений. Простіше кажучи, росіяни мають риси характеру, які допомагають путіну реалізувати програму свого життя. У «плюсі» ця енергія веде власників аспекту до прямого єднання з Богом, але, оскільки у «товарищій» стосунки з Небом явно не склалися, вони фатально скоїлися в його протилежність.

Тіньовий Повішений — глибоко трагічна особистість, яка у процесі польоту на дно проживає три стадії неминучої деградації, виступаючи почергово у ролі Рятівника, Жертви і Тирана. Прожити усі етапи росіянець вирішили на війні з Україною, тому вигрібаємо цю історію разом з ними.

Що маємо в підсумку? Спочатку путін зі своїми опричниками вдерся до нас у ролі Рятівника. Ну звісно ж, народ Донбасу, «замучений київським режимом», потрібно було визволяти, і якщо не «велика расея», то хто ж?

Логіка ніби присутня. Але справа в тому, що місію порятунку тіньовий Повішений влаштовує не для чийсь свободи, а заради власного самоствердження.

Допомагаючи жертві «звільнитися», він почувається вище, розумніше й успішніше за неї. Він же не якась там «тварь дрожащая», а «право імеет» чинити так, як вважає за потрібне. Море крові навколо — дрібниця у порівнянні з процесом вивчення над світом. Він — герой, жертвник, спаситель! Рятівник хоче, аби його зустрічали з квітами, цілує слід від грубих чобіт. Але «врятовані» натомість тихо плачуть на руїнах власних будинків...

Аби відмитися від цих нестерпних шмарклів, путін за сценарієм мінусового Повішеного почав прикидатися Жертвою, повторюючи, як мантру: «Ми ні в чому не винні, це вони на нас напали, а ми просто захищаємося». Очєнята бігають, ручки тремтять, язичок невпевнено шамкотить. Видовище жалюгідне, але закономірне і неминуче. Власник аспекту стає заручником свого ж вибору й більше не ховає під янгольською маскою нутро Тирана.

Третя стадія — найтрагічніша. Повішений ще прагне здаватися Рятівником, тому звинувачує у своєму провалі інших. При цьому відчуває вразливість такої позиції й відверто боїться, але відмовитися від своєї ролі не може, бо така поведінка все ще надає йому впевненості у власній непогрішності та перевазі.

Але що далі? Яким може бути фінал Тирана? Поза сумнівом, трагічним. Згідно з давньою системою Карти Долі, починаючи з 7 жовтня на життя цього маніяка впливатиме енергія Червоного Валета. Це той же Повішений, але під іншим символом. Вибір тут великий. Або власник аспекту стає Янголом «во плоти» (ха-ха-ха), або...

Період від 7 жовтня до кінця листопада проходить у путіна під впливом 9 Пік і 4 Червоної. Перша — карта сумного завершення, друга — карта любові. Схоже, затяжне кохання вбивці зі своїм очманілим народом таки близьке до фінішу. Люди на болах вже щось підозрюють і потроху ниють. Варіанти розвитку подій теж описані — «ймовірні хвороби, нещасні випадки, проблеми на роботі, погані новини, невдалі поїздки». Так куди цей упір збирався полетіти в оточенні аж двох реактивних бомбардувальників після свого дня народження?

А якщо не полетить? Так йому ж гірше, тому що народна нелюбов лише накопичуватиметься протягом року, і тоді...

Тирані помирають точнісінько так, як живуть. Час робити ставки, панове))) По вірі вашій... ■

Людмила НІКІТЕНКО

У Шевченковому краї продовжують збільшувати реабілітаційні спроможності: черговий проєкт завершили в одній із лікарень у Черкаському районі. Про це повідомили «Україні молодій» у Черкаській ОВА. За словами голови Черкаської обласної військової адміністрації Ігоря Табурця, реабілітаційне відділення за всіма потрібними стандартами вже запрацювало.

У сучасний медичний простір на 30 ліжок уже заїхали пацієнти з важкими захворюваннями з неврології та травматології. Тут створено умови для надання всієї необхідної реабілітаційної допомоги після травм, інсультів, порушення опорно-рухового апарату. Для створення реабілітаційного відділення провели капітальний ремонт на суму понад 4,5 млн грн. Також сюди закупили сучасне обладнання за кошти громади та НСЗУ.

«Для нас на Черкащині це принципова історія. Потреба в таких послугах — постійна й на часі. Безбар'єрні простори, обладнання, команда фахівців — такими мають бути реабілітаційні відділення. Дякую громаді за відповідальне ставлення», — говорить очільник Черкаської області Ігор Табурець. У Черкаській ОВА кажуть, що свою допомогу для створення цього реабілітаційного відділення надав благодійний фонд Rotary club Cherkassy.

■ МЕДИЦИНА

Прискорити відновлення

На Черкащині реалізували новий реабілітаційний проєкт

Новий реабілітаційний проєкт у Черкаському районі. Фото Черкаської ОВА.

Тим часом на Черкащині такі ж відділення, як у цій тергромаді, створюють ще у трьох кластерних медзакладах. А загалом уже 8 за-

кладів охорони здоров'я Шевченкового краю уклали договори з НСЗУ на реабілітацію у стаціонарі. Ще 12 — надають послуги амбулаторно. ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

Українське суспільство — на новій хвилі очікувань якнайшвидшого миру. Знову надія на черговий саміт миру. Вже в листопаді. А тим часом офіційний Київ, здається, навмисно проводить лінію відходу від традиційних дипломатичних протоколів та реверансів. Вочевидь, причиною цього є коливання Заходу щодо надання дозволу Україні бити далекобійною зброєю партнерів по військових стратегічних об'єктах росії. І також варіанти мирних планів різних країн, котрими не вдоволений офіційний Київ. Не лише через гіпотетичне врахування значної кількості окупантських хотілок кремля, а й через те, що різні проекти закінчення війни створюються без участі України. Тож гостра оцінка різних мирних планів Володимиром Зеленським може бути своєрідною підготовкою до листопадового саміту, де питання російсько-української війни буде центровим.

Важка валіза ядерних страхів Джо

«Ми вже не можемо говорити про просто можливість використувати нами АТАСМС. Бо пізно. Рф пересуває літаки, щось відтягнули на 300 й більше кілометрів. Нам потрібна далекобійна зброя», — заявив президент Володимир Зеленський.

Останнім часом західна преса чомусь була впевнена, що держсекретар США Ентоні Блінкен от-от оголосить про готовність надати дозвіл далеко бити ракетами союзників по росії та окупованих територіях. Проте держсекретар у момент, коли всі від нього очікували відповідної заяви, промовчав і тихо поїхав до Варшави.

Виходить, що президент Америки Джо Байден ще не в повній фазі рішучості. Пентагон і ЦРУ — проти. Прессекретар Пентагону Пет Райдер днями підтвердив, що міністр оборони Ллойд Остін категорично проти використання АТАСМС для ударів углиб росії, бо, мовляв, результат війни не може бути визначений лише зброєю. Все вирішить фінальна зустріч американського й українського президентів.

В американського очільника на спині великий мішок страхів — ядерної, а то й Третьої світової війни, розвалу росії, розширення Китаю ближче до Уралу, виснаження запасів Пентагону, що може послабити силу США в Індо-Тихоокеанському регіоні та на Близькому Сході.

І найгірше — Білий дім досі судомно тримається згубної стратегії 2022 року, що війна має відбуватися лише на території України. Хоча Джо Байден після нещодавньої зустрічі з британським прем'єром повідомив, що не особливо переймається путіним. «Ми перед фатальною фінішною лінією. Якщо Захід знайде в собі волю і відданість власним цінностям, то Путін програє», — зазначив очільник Білого дому перед американськими ЗМІ.

Тож президент України вимушено сів на напружений шпигат. Перемогти можна лише зброєю союзників, але вони її свідомо дають рівно стільки, щоб росія не змогла підготувати черговий наступ на Київ і дійти до кордонів з НАТО. Тобто, США і їхні союзники створили ситуацію затяжної війни на виснаження. Росії й Україні одночасно.

Можливо, за їхнім задумом, держава путіна має впасти першою тільки через усвідомлення, що за Україною стоять могутні ресурси її союзників.

Водночас партнери наполягають на тому, що мир має укладатись дипломатичним шляхом під час зустрічі лідерів України та росії.

Майже матом. Може, дійде

Так, українська верхів-

ка іноді дозволяє собі не дуже дипломатичні випадки, але вочевидь бувають ситуації, коли не до реверансів. Війна корегує дипломатичний протокол і чимало списує. Але те, як нещодавно президент України Володимир Зеленський критично пройшовся по китайсько-бразильській пропозиції завершення війни з рф, загощило увагу як вітчизняних, так і міжнародних експертів. І головне питання, котре зацікавило всіх: з чим можуть бути пов'язані різкі випадки президента?

Отже, Володимир Зеленський назвав проект плану закінчення війни від Пекіна та Бразилія деструктивним, заявивши, що це «просто політична заява», яка навіть не обговорювалася з офіційним Києвом. Своє бачення китайсько-бразильського плану завершення російсько-української війни президент оприлюднив у інтерв'ю бразильському виданню Metropoles. Зазначивши, що розмови про політичне примирення з росією йому не зовсім зрозумілі.

«Що значить — просто сісти і поговорити з путіним? Він — убивця... Він повинен робити кроки, показувати, що він хоче закінчення війни. Він зайшов, убив людей, захопив територію, а тепер Лула (президент Бразилії. — Ред.) каже, давайте хай вони

Якщо листопадовий саміт миру не принесе практичних кроків для завершення війни, то в Зеленського в Україні почнеться реальний електоральний «шах» і «мат».

поговорять. Якби Лула підтримував нас, то він допоміг би зупинити війну. І ще більшою була б підтримка такої великої країни, як Бразилія, котра має окремий, дуже великий вплив», — сказав Володимир Зеленський.

Подібні заяви схожі на певну тактику, метою якої є спроба в різкій, але доступній формі донести Китаю, Індії та іншим країнам глобального Півдня, що їм необхідно корегувати позицію щодо російсько-української війни, оскільки в Україні немає часу на пустопорожні балачки.

А критика Володимиром Зеленським китайсько-російського мирного плану, звісно, є своєрідним політичним бомбардуванням Китаю.

Отже, спільний план КНР та Бразилії складається з шести пунктів. У першому йдеться про те, що Україна і росія повинні «дотримуватися трьох принципів деескалації ситуації, а саме: не розширювати поле бою, не допускати нагнітання бойових дій і не провокувати жодну зі сторін».

Зі слів Володимира Зеленського випливає, що жодних комунікацій по цьому пла-

ДИПЛОМАТИЧНІ ІГРИ

Гамбіт Зеленського

Фінальна партія миру на двох шахових дошках

Президент Володимир Зеленський. Фінальна шахова партія миру має бути виграна Україною.

ну з українським керівництвом не було.

Натомість путін неодноразово схвально відгукувався щодо китайських мирних ініціатив, не уточнюючи, на якій стадії він з ними ознайомився.

Чимало вітчизняних експертів переконані, що гранично різкі випадки президента Зеленського на адресу бразильської та китайської влади носять цілком конкретний політичний розрахунок. Втім, оцінки фахівців стосовно ймовірного результату даних кроків Банкової розійшлися.

Одні аналітики вважають,

ком справедливим.

У цій точці зору враховується педантичність китайців, зважаючи на яку можна очікувати, що якщо вони не проведуть роботу над помилками, то принаймні відкоригують свою позицію з урахуванням зауважень президента України.

Перпендикулярні рухи до плану перемоги

Отже, за словами президента Володимира Зеленського, з представниками рф уже відбулися зустрічі в онлайн-форматі, також будуть зустрічі офлайн щодо підготовки мир-

Там чекають його виступу на загальних дебатах у середу, 25 вересня. Минулого року на цьому ж зібранні різних представників земної цивілізації він закликав не укладати тіннові домовленості з росією й домогтися її ядерного роззброєння.

Тепер він поїхав з двома протилежними пропозиціями: планом перемоги й планом переговорів з росією «у будь-якому форматі». Треба дограти на шахівниці Банкової ці дві партії. Напевно, щоб знайти якусь, поза законами фізики, логіку їх об'єднання або зосередитись на тій, яку готові підтримати не лише партнери, а й глобальний Південь з Африкою.

Перша партія — план перемоги. Зеленський і союзники проти росії. Президент України вважає, що час на гру вичерпано, тому пересувати фігури потрібно в умовах цейтноту. Все має бути вирішено в жовтні й грудні цього року. Іншого не дано.

Це все схоже на український гамбіт. Але чи все готове до нього повністю?

І хоча українці про нього дізнаються останніми, західна преса оприлюднює елементи секретних задумів. Скажімо, НАТО ухвалює рішення про запрошення до себе України, союзники надають значно більше різноманітної сучасної зброї, гарантують фінансово-економічну підтримку держави, а США дозволяють завдати ударів по чітко визначених цілях у глибині росії.

Імовірно, далі має бути ще один креатив і несподіваний хід. У стилі Курська.

Ну надаремно ж Володимир Зеленський казав: «План перемоги є мостом до саміту миру і до будь-якого етапу закінчення війни».

Тому що від листопадового саміту миру українці очікують не лише теоретичного рішення, а й практичних дій закінчення війни. Інакше у своїй країні в Зеленського почнеться реальний електоральний «шах» і «мат». ■

ного плану.

Саме в цей час Зеленський почав фінальні партії на двох шахових дошках і ще одну — в шашки. Вона схожа на гру в Чапаєва. В Курській області. Така собі суміш більярда, боулінгу і вишибайл.

Президент Зеленський із головою Сирським вибівають російські наративи про непереможну ядерну державу, тактичними клацаннями ламають червоні лінії путіна і поволі перемелюють вкорінені стереотипи страху перед його неконтрольованою соціопатією. Їм не треба особливо продумувати ходи й пророчувати кроки суперника, а лише спритно і хитро завдати ударів біля серця росії — москви.

Союзники хоч і в шоці, але захоплені креативним успіхом українців. Та все ж вони чекають, прислухаючись до погроз російського правителя і вираховуючи, що для нього є найдорожчим — кабаєвські сини Іван і Вова чи амбіції «великого воїтеля», в жилах якого тече кров ординців.

Зеленський, не відриваючи голови від шахових партій, — уже на Генасамблеї ООН.

Борис ВАСИЛЬЧЕНКО,
учасник Другої світової війни

Жахливий вересень 1941 року. На зміну окупантам московії в столицю України ввійшли окупанти з гітлерівської Німеччини. Здавалося, закінчилися необґрунтовані репресії, голодомори, депортації населення у далекі Сибіри, куди в часи царизму засіли неугодних українців (гетьман Іван Самойлович, кошовий Іван Сірко, полковник Семен Палій, революціонер Павло Грабовський) та мільйони українців з Чернігівської та Полтавської областей у XIX столітті. А у XX ст. сталінські пси-людожери Жуков і Берія, звісно, з дозволу сатани-Сталіна, у 1944-му підписали наказ про виселення до Сибіру всіх українців...

Порятунок єврейської сім'ї

Керівники ОУН (мельниківці) все ще найвно надіялися на відновлення держави з допомогою Рейху. Але вже у перший місяць окупації в Києві відбулися жахіття Бабиного Яру. Убивали там військовополонених, українців-націоналістів (Олена Теліга та її побратими) як політичних опонентів. І тільки євреїв, як писав згодом автор знаменитого свого часу роману «В окопах Сталінграда» Віктор Некрасов, — тільки за те, що вони євреї. Така ж доля випала й ромам.

Про свою родину в ті дні, про те, як їй, тій родині, матері з дочкою і сином, яким було відповідно 12 і 10 років, вдалося вижити, розповів мені етнічний єврей Станіслав Володимирович Адельфін. Він був саме тим 10-річним хлопчиком, якого разом з матір'ю та сестричкою врятувала її величність Доля, а в її особі — звичайний хлопець з української трудової родини, що проживала в селі Красне-2 неподалік Обухова.

Коли я познайомився, а потім і співпрацював з Адельфіном, а це були 1960—1970-ті роки, я працював директором енергетичних підприємств (в основному електростанцій та електростанцій), які будували тоді у ще не електрифікованих селах Київської області. На той час начальником головного управління з постачання електрообладнання в Міністерстві енергетики України був саме Станіслав Володимирович. Моя «фірма» отримувала електрообладнання за рознарядками від главу, очолюваного Адельфіном. Ми зустрічалися на виробничих нарадах у міністерстві, багато разів я приходив до його кабінету у справах. Отже, приводів для стосунків, а пізніше вони стали дружніми, було предостатньо.

Одного разу я прийшов до його кабінету і там затримався до кінця робочого дня. Станіслав Володимирович, який завжди ставився до мене зі щирою приязню, того разу мені багато розповідав, а я уважно слухав. Розповідав зі слюзою на очах, болісно згадуючи ті жахіття, які йому, його матері та сестричці довелося пережити у той день.

Отже, 29 вересня 1941 року його матері з дітьми, як і іншим єврейським родинам, було наказано зібратися в районі Бабиного Яру. «Взяли ми з собою якесь речі, — розповідав, ковтаючи слюзи, Станіслав Володимирович, — і вирушили туди, куди прямували й інші подібні нам родини. Проходимо повз залізничний вокзал. Бачимо — коло бетонної опори стоїть здоровий красивий парубок з поліцейською пов'язкою на рукаві (для підтримання якогось порядку німці поспішно створювали в окупованих селах і містах поліцію, в основному з місцевих жителів, які постраждали від «савецької власті»). Досі не можу зрозуміти, — продовжував Станіслав Володимирович, — що тому хлопцеві стукнуло в голову. Раптом він підбігає до нас, хапає за руки матір і нас із сестричкою, підводить до того місця, де він стояв раніше, і каже: «Сійте отут, коло мене. Тут вас ніхто не зачепить. А оті, що проходять повз, їх усіх ведуть на розстріл. Тому вам слід зачекати, поки зникне конвой з німецьких солдатів, а далі — хай береже вас Бог!».

Усі троє тоді буквально заніміли. Але мама все-таки розпитала, кому мають завдячувати за порятунок. І хлопець розповів: «Ми жили в селі Красне-2, що біля Обухова. Батьки наші все жит-

ДОЛІ

Бог — не без милості, козак — не без долі!

Про подвійну окупацію у Другу світову війну, Бабин Яр і нищення українського села в контексті спротиву московитам

«Сучасні січові козаки». Запоріжжя, 2017 р.

Фото Дениса Васильєва з архіву «України молоді».

тя трудилися, родина була заможною, а в 30-му році до нас прийшли сільські голодранці, ледацюги та п'янички. Наше село було велике, і поруч з поважними хазяями велась ота гидота, яка потім отримала статус «комітету бідноти». Нас розкуркулили, майно все забрали, «комітетчики» частину привласнили, частину продали на базарі, а гроші тут же пропили».

Далі була така розповідь: «Нашу родину, а, крім мене, було ще четверо малолітніх дітей, вислали до Сибіру. Батьки, сестрички і братики там померли. А я утік із Сибіру, де, за законами «савецької власті», мав проживати постійно, і повернувся у село. Хочу віддати «борг» тим, хто з наших односельців викидав посеред зими нас із хати, побудованої нашими батьками, хто витягав моїх малолітніх сестричок і братиків з теплої хати і кидав їх у запряжені кінями, нашими раніше, а тепер уже колгоспними

найбідніша у селі, Сонька, — уроджена Карпець, у заміжжі Горбач. Хазяйка вона була ніяка, сім'я її жила бідно. Коли Сонька поралась коло плити, готуючи їжу, руки ніколи не мила, а витирала рештки сала та бруду на руках об боки. Через те у селі всі знали, що у Соньки «блискуча спідниця на боках».

Саме Соньку в період колективізації обрали головою «комітету бідноти», і вона з неабияким ентузіазмом узялась до «роботи». Розкуркулювали, грабували майно нещасних трударів або привласнювали, або вивозили на базар. А гроші так само привласнювали чи пропивали. Досі пам'ятаю, як мій товариш Микола Сорока, батьків якого розкуркулили, а все їхнє майно забрав собі голова колгоспу, згадував, як йому говорила мати: «Спить, сука (головиха), на моїх перинах!».

Не оминуло лихо і сім'ю моєї матері Олени Потапівни, уродженої Скиби.

У 1941 році гітлерівці вчинили Бабин Яр у Києві, а сталінські москалі в 1933 році — по всій Україні.

кінями, санки. А далі — холодні вагони і дальня дорога до Сибіру.

Отже, з моєї родини вижив я один. І тепер моя мета — відплата. Вони, оті мерзотники, — у селі, вони принишкли, нібито нічого і не знають, але я пам'ятаю. Тому тільки вчора, як стало можливо, я записався в поліцію».

А мама зі Станіславом і його сестричкою тоді, у 1941 році, подалися до Тетерева. Там була якась рідня, там і пересиділи до повернення своїх.

Комітети бідноти й грабунку

Пригадалося мені й моє рідне село Водяне Ширококівського району Дніпропетровської області. Жителі Водяного в основному були заможні, і, отже, розкуркулюють, а правильніше — грабують, було кого. Як розповідав мені мій батько, головою «комітету бідноти» була

її предки заснували колись хутір Скибин, той, що розташований уздовж траси Київ—Чернігів, а у XIX столітті Іван Скиба продав той хутір і придбав землі у Херсонській губернії біля колишнього козацького поселення Широкого (згодом районний центр Дніпропетровської області, а нині — селище міського типу).

Згодом син Івана Максим (1820—1926) був спочатку писарем, а згодом головою містечка Широкого. Син Максима, Потап (1860—1933), батько моєї матері, був хорошим хазяїном, виростив сина і трьох дочок, яких згодом видав заміж, а сина женив.

Одного разу в 1933 році Потап прийшов зі свого поля і привіз мішечок пшениці. «Прийшли комуністи і комсомольці, — розповідала мені онука Потапа, моя сестра Ніна, — матюкаються, стараються говорити «по-руськом», забрали той мі-

шечок зерна та ще дещо з речей, а самого Потапа арештували».

А далі відбувся показовий суд, і старого німецького 70-річного діда кинули в дніпропетровську тюрму, де він згодом помер. А босоногий труп його скинули у яму разом з трупами таких же нещасних жертв монголо-московської окупації і закидали землею.

Долі розкуркулених сімей схожі не тільки у Красному-2 чи Широкому, а й по всій Україні. Це ж скільки горя і смертей (!) прийшло «з москви із кремля» у ті (та хіба тільки в ті?) роки в Україну!

Злочинці — москалі путінські

Не буде перебільшенням сказати, що у 1941 році гітлерівці вчинили Бабин Яр у Києві, а сталінські москалі в 1933 році — по всій Україні. Та й не тільки в Україні, а й у всіх регіонах, де компактно жили українці, зокрема на Кубані, Ставропіллі, Казахстані, на Волзі, Зеленому Клину.

Розстріли і вбивства голодом. Здається, і ті, й інші окупанти змагалися у своїй жорстокості над нещасними людьми на загарбаних ними територіях, намагаючись знищити всю націю, або якщо не вдасться, то її частину.

А нині Україна переживає нову спробу тотального нищення українців, тепер уже це чинять москалі путінські.

У всіх цих випадках був один спільний знаменник — фашизм. Тільки у німців він швидко минув, як дурман після наркотиків, а у монголо-москалів то є їх ментальність; фашизм у них у генах, від моменту зародження цього уламка Золотої Орди і до сьогодні.

Тому пам'ятаємо Заповіт нашого пророка Тараса, який мріяв побачити з високої могили: «Як понесе (Дніпро) кров ворожу у синє море». Тобто заповідав нащадкам не вірити московитам. Бо вони прийшли поневолити, а як не вдасться — то не гребують убивати. Тож злочинців варто карати, як вчить наш історичний досвід, іншого вибору доля нам не дає. І ми переможемо, бо «Бог — не без милості, козак — не без долі!».

Ірина МАГРИЦЬКА

■ ДЕМОГРАФІЯ

За висновком ООН, оприлюдненим у листопаді 2021 року, населення України скорочується одним із найшвидших темпів у світі, а до 2100 року воно зменшиться до 15,3 млн осіб.

Демографічні тенденції в цифрах

За державною статистикою, смертність в Україні за всі роки незалежності перевищувала народжуваність, але в останні роки — найвідчутніше: у 2021 році — майже удвічі; у 2022 році — більш ніж удвічі; у 2023 році різниця між смертністю та народжуваністю наблизилася до трикратного розміру.

Чисельність населення України у 1992 році становила 51,7 млн осіб, у 2001 році — 48,5 млн. Від 2001 року і до сьогодні в Україні не проводили жодного перепису населення (влада його постійно відкладає, цинічно посилаючись на дороговартісність цієї процедури), хоча ООН рекомендує всім країнам проводити його регулярно — не рідше, ніж раз на 10 років. Зараз маємо 2024 рік, тож уже 23 роки (!) ми не знаємо, скільки нас є. Проте деякі показники чисельності населення України останніх років усе ж таки просочувалися у публічний простір.

Так, за даними Держстату, на 2014 рік в Україні проживало 45,3 млн населення; у 2015 році, вже без урахування окупованого Криму та Донбасу, громадян України було 42,8 млн осіб. Станом на січень 2022 року, теж без даних з окупованих територій, в Україні проживало 40,9 млн — тобто з 1992 року населення скоротилося на 20,7%. Уже до повномасштабного вторгнення річне скорочення населення України становило понад 420 тис. осіб, а понад 3 млн українців постійно працювали за кордоном.

Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАНУ оцінив чисельність населення України на 1 січня 2023 року у 28-34 мільйони осіб (при цьому підрахунок здійснено в межах підконтрольної Україні території, тобто без урахування Криму та окупованого Донбасу). За даними Фонду народонаселення ООН, на 2023 рік в Україні проживало 36,7 млн людей, а за підрахунком Міжнародного валютного фонду — 33,1 млн осіб (при цьому ці міжнародні організації вели підрахунки в межах міжнародно визнаних кордонів України, тобто разом із Кримом і Донбасом).

За найоптимістичнішими підрахунками, в Україні на початок війни було від 35 до 38 млн громадян, а за песимістичними — близько 30 млн; якщо ж урахувати загиблих під час війни та біженців, то, за різними прогнозами, на початок 2024 року в Україні залишилось від 29 до 20 млн людей.

Що таке депопуляція населення

Однак навіть наведених цифр достатньо, щоб констатувати наявність в Україні демографічної кризи, або депопуляції.

У науці депопуляцією називають тривале скорочення, або зменшення кількості населення, під час якого народжуваність спочатку падає рівне простого відтворення населення (2,1 народжень на жінку), а згодом і нижче за рівень смертності. Причинами депопуляції можуть бути старіння населення і, як наслідок, смертність, що поступово зростає, а також втрати населення через еміграцію, війну або масштабні стихійні лиха чи катастрофи.

В Україні цей процес відбувається майже всі роки незалежності. Після 2014 року депопуляція посилилась і невпинно зростає, а з початком повномасштабної війни у 2022 році втрата нашого населення стала дуже помітною та майже критичною. Якщо сумарний коефіцієнт народжуваності у 2020 році (до початку поширення хвороби COVID-19) становив 1,2 на жінку проти 1,5 у 2012 році, то з 2022 року через безпекові ризики, високий рівень невизначеності щодо майбутнього, розділення сімей тощо цей показник знизився до 1,0. Тобто народжуваність в Україні сьогодні впала до тієї межі, коли знижуватися їй просто нікуди — далі вже демографічна яма і вимирання народу!

Вичавлюють

Хіба за таку Україну проливають свою кров українці?

Така оптимістична картина під пологовим будинком — лише в спогадах.

Міжнародний досвід боротьби з депопуляцією

Історія має чимало прикладів, як різні країни (Японія, Фінляндія, Ізраїль, Польща, та й Українська РСР після Другої світової війни) самотужки виходили з демографічної ями; а після воєн, як правило, настає демографічний вибух — різко збільшується народжуваність і кількість населення виходить на довоєнний рівень. Україна, втрапивши 9 млн свого населення під час Другої світової війни, повністю відновила його за 10 наступних років.

Поляки теж покращують свою демографічну картину, але, як не крути, за рахунок українських біженців: з 1 вересня цього року українські діти, які перебувають у Польщі, вже не можуть навчатися дистанційно в українських школах, а зобов'язані відвідувати польські навчальні заклади. Таким чином, вони швидше асимілюватимуться, втрачатимуть зв'язок з Україною і навряд чи вже повернуться назад, а в недалекому майбутньому разом зі своїми батьками стануть громадянами Польщі.

Що вже говорити про країну-окупанта, яка вивезла до себе сотні тисяч українських дітей і силовізм змінив їх на «руських» — мовно, культурно і ментально. Те саме відбувається на окупованих територіях. Російські політики прямо кажуть, що таким чином вони поліпшують свою демографію.

Який шлях відновлення народонаселення обере Україна?

У своїй інавгураційній промові 2019 року президент Зеленський сказав, що українців у світі — 65 мільйонів. Якщо йому вірити, а також довіряти Держстату (за даними якого, на 01.01.2019 в Україні проживало 42 млн осіб), то українців за кордоном уже в 2019 році було 23 мільйони. А зважаючи на масовий виїзд наших громадян у зв'язку з великою війною, українська діаспора — це не менше 30 млн людей!

Очільник Світового конгресу українців Павло Грод переконаний, що це шалений ресурс, який Україна обов'язково має використати.

А нещодавні біженці від війни й поготів мали б усі повернутися до рідних домівок — цілих або відбудованих.

Це все мрії... А що відбувається насправді? Українська влада поки ще нічого не зробила для повернення українців з-за кордону. Ще не закінчилась війна і

до післявоєнних реформ справа не дійшла, а той самий Інститут демографії та соціальних досліджень (завданням якого є розроблення концептуальних засад державної соціально-економічної та демографічної політики) вже малює апокаліптичні картини майбутнього України... без українців.

Так, директорка цього Інституту, професорка, академікка НАН України Елла Лібанова наполегливо переконує нас у тому, що:

* «Не варто мріяти про нездійсненне: 90% біженців уже ніколи не повернуться в Україну».

* «Ані 50, ані 40 мільйонів громадян в Україні вже не буде, хіба що у випадку інтенсивної імміграції, але це вже будуть не українці і, швидше за все, навіть не європейці».

* «Про післявоєнний бебібум давайте не мріяти, в Україні це нереально».

* «Депопуляція — неминучий сценарій для України. Абсолютно неминучий дефіцит робочої сили. Напрошується імміграція».

* «Суди приїдуть інші люди. Замість українців на цій землі будуть жити інші етноси. Держава в центрі Європи не буде пустелею, хтось обов'язково тут житиме».

Останнім часом ця головна демографічна Україна все активніше заявляє: скільки мільйони молодих, активних, талановитих, конкурентних українців через війну виїхали і продовжують виїжджати за кордон, і більшість із них навряд чи повернуться назад, то задля того, щоб до 2033 року населення України зберіглося хоча б на рівні 30 млн і щоб українська економіка працювала, нам конче потрібні трудові мігранти — щонайменше по 300 тисяч щороку, з таких країн, як Пакистан і Бангладеш (тобто з країн так званого третього світу).

Щодо такої демографічної «перспективи» від Лібанової дещо зауважу. Як на мене, її бачення майбутнього образу України мало відрізняється від візії Дмитра Табачника — колишнього регіонала часів Януковича, міністра освіти і науки в уряді Азарова, яку він озвучив на нещодавній московській конференції «Кача Україна нам нужна?»: «Майбутнє України можливе лише за її деукраїнізації, тобто «Рерусифікації тих земель, які були насильницьким способом від'єднані від Росії... Росія має захопити Україну, а потім провести деукраїнізацію і русифікацію».

(Ми бачимо, що на окупованих територіях це вже відбувається повним ходом — одних українців вивезено до РФ і замість них завезено бурятів; а інших українців окупанти активно русифікують. — Авт.)

Таку позицію зрадника-українофоба Табачника (який пропонує, по суті, етнічну чистку українців) підтримує російська політична і наукова еліта. А чи підтримують пересічні українці Лібанову в її бажанні замінити корінне населення України, яке виїхало або не народилося, мовно, культурно, ментально і релігійно іншим людським матеріалом? Не думаю.

Хто ще любить масову трудову міграцію іноземців в Україну

В останні рік-два з'явилась велика кількість різноманітних «експертів», які намагаються переконати суспільство, що завезення мігрантів — це єдиний шлях вирішення демографічної проблеми в Україні та забезпечення розвитку економіки, що без мігрантів Україна не перемає. Мовляв, підприємства не можуть знайти працівників, тому треба завести їх із-за кордону. Серед цих експертів — науковці (демографи, економісти, соціологи); народні депутати; представники міністерств (соціальної політики, економіки, освіти і науки) і Державної служби зайнятості; активісти громадських організацій (як-от: Інституту майбутнього України, Всеукраїнської асоціації компаній з міжнародного працевлаштування, HRD Club Ukraine, який об'єднує фахівців з управління персоналом); керівники рекрутингових компаній.

Як не дивно, абсолютно всі ці експерти сходяться на тому, що мігранти є єдиним порятунком для України і без них не буде перемоги. А от у кількісних показниках необхідної зовнішньої міграції їхні думки розходяться: наприклад, Мінекономіки каже, що протягом наступних 10 років Україні для післявоєнного відновлення доведеться додатково залучити 4,5 млн працівників на ринок праці, а Мінсоцполітики — 8 мільйонів.

Другим за активністю після Елли Лібанової лобістом завезення в Україну трудових мігрантів з країн третього світу є громадський активіст Павло Воскобойник, президент створеної ним у 2016 році ГО «Всеукраїнська асоціація компаній з міжнародного працевлаштування». Сьогодні цей діяч організовує чис-

■ ДЕМОГРАФІЯ

З рідної землі

Скільки нас, українців?

ленні «круглі столи» з проблем трудової міграції в Україну в рамках дослідницького проекту «Візія-2033» спільно з Інститутом демографії, Програмою USAID «РАДА: наступне покоління» і Міжнародним фондом «Відродження», засновником якого є американський мультимільярдер Джордж Сорос (саме його фонд і фінансує ці дослідження).

П. Воскобойник стверджує, що він разом із науковцями Інституту демографії розробив законопроект №11405 «Про вдосконалення порядку працевлаштування іноземців в Україні», який 15.07.24 р. зареєстрований у ВР і зараз розглядається в комітеті.

Проте цей законопроект та його автора справедливо розкритикував доктор історичних наук, професор Павло Гай-Нижник — провідний науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України: «Для вас, громадяни, підготували сюрприз — законопроект №11405 «Про вдосконалення порядку працевлаштування іноземців в Україні». Ним передбачається:

1. Запровадження єдиного дозволу іноземцям на працевлаштування та перебування в Україні, що оформлюється за єдиною процедурою;

2. Збільшення терміну з 90 до 180 днів, протягом яких іноземець може прибути в Україну і підписати трудовий контракт, оскільки існуючий термін в умовах війни є замалим і потребує продовження;

3. [УВАГА!] Звільнення від покарання іноземного працівника у спосіб скасування дозволу на проживання, якщо той втратить роботу чи дозвіл на використання його праці буде анульований з вини роботодавця.

4. Створення умов для заохочення іноземних випускників українських вишів до працевлаштування в Україні;

5. Збільшення привабливості ринку праці України для громадян ЄС шляхом скасування дозволів на їх працевлаштування в нашій країні».

«Зауважу, — далі пише П. Гай-Нижник, — що до кулуарного обговорення допускалися лише провідні експерти та соросівські грандоїдики, яким начхати на національну безпеку й українське суспільство. А що ж відбуватиметься насправді?»

На думку вченого, «це є законопроект убивства України. Бо який робітник приїде працювати в цю країну? З Європи ніх-

ни, прагнуть розпалити ще й внутрішню війну, яка набуває ознак міжкультурної, міжрелігійної, міжетнічної, терористичної та контрабандно-злочинної! Якщо ми це допустимо, країну опанує хаос!».

Ці доводи професора П. Гай-Нижника виглядають вельми переконливо, чи не так, шановний читачу?

Оскільки ніхто — ні «експерти», ні влада, яка ухвалює закони, не хочуть чути голос народу про ці закони (а вони мають ухвалюватися саме для народу!), та й народ наш не має жодної трибуни, з якої його можуть почути (окрім, хіба що, соцмереж), вважаю за доцільне навести тут коментарі небайдужих українців, які вони пишуть у Facebook при обговоренні теми трудової міграції:

Oleksandr Novokhatskyi: «Це нова хвиля ворожої атаки на Українство. Кремлівські потвори використовують перевірені кадри для розкручування тематики «українців не існує». Їхня так звана СВО має комплексний характер перманентних нескінчених заходів щодо розчинення та спалювання України. Показово, що нова ідеологічна війна почалася ще до того, як завершилась її мілітарна фаза».

Olha Gontar: «Україні потрібна проукраїнська влада, щоб зберегти Україну!!!»

Romka Romal: «Біда в тому, що міграційна програма вже в дії. Вони дуже активні і не гають часу. Один із міграційних центрів в Одесі вже давно працює, ще при Порошенкові — Авакові був задіяний. Їм навіть війна не заважає! Ви помітили, що наша політична «опозиція» мовчить на цю тему? Ніхто з них не заїкається про програму завезення мігрантів. Це давно продумана стратегія, головне для них — вичавити з України більшість українців, а ті, що залишаться, будуть реальною керованою і розпорошеною меншиною, тобто тим, що залишиться від українства... Мігранти в Одесі забезпечені гуртожитками, чоловіки, як правило, працюють у бізнесі, який очолює представник цієї ж міграційної групи людей... Уже в Одесі багато груп із різних країн: китайці,

в'єтнамці, іранці, сирійці, можливо, ще якісь... Раніше я не розуміла, яким чином релігійне питання впливає на процеси українства в самій Україні та українській діаспорі, а тепер це й міграція додається, а це вже зовсім інша релігійна група людей, у них свої мови, культура, традиції. Це у нас буде, як у Німеччині чи Франції. Якщо це ісламісти (а в них, як правило, багаточисельні родини), то наслідки можна вже побачити через роки десяти».

Микола Булат: «Хтось спить і бачить Україну без українців... Бо тоді всі багатства, на які ми не звертали уваги і не могли оцінити, легко опиняться в загребутих руках. То за що українці проливали і зараз проливають ріки крові?! Опі всі лібанови виконують забаванки своїх наймачів!!!»

Петро Мартинчук: «У світі є країни на рівні наших областей за територією і населенням, і вони непогано живуть, а тут нам розповідають повну дурню. Не потрібні Україні ніякі інші арбайтери, вона здатна робити все сама! Не ставте палки в колеса, зробіть нормальну податкову політику, мінімум чиновників — і все буде Україна!»

Микола Кондратенко-Шевченко: «Україні абсолютно не потрібні мігранти, нам потрібна українська національна влада, українська національна держава з керівними українськими національними кадрами. Крапка».

Ігор Іщенко: «Влада пострадянська в Україні перетворила українців на сцільних ЛЮМПЕНІВ. Мій кум, доктор с/г наук, має зарплату НИЖЧЕ, ніж українець, що поїхав у Чехію збирати ЧЕРЕШНЮ!!! І вся політика держави спрямована на видурення з України ВСЬОГО населення. Щодо Лібанової, то я ЖОДНОГО разу не чув від неї. ЯК робити так, щоб населення збільшувалось. Вона тільки констатує факти».

Людмила Тютюн: «Лібанова таке за являла ще років 20 тому. На кого вона працює?»

Олександр Хмелевський: «Лібанова ще з 90-х років пропагує ідею заселення України мігрантами. Якщо наміри цієї влади по заселенню України мігрантами не зламати, то Україна буде знищена!»

Юлія Юрченко: «Дуже важливе питання, Українську Україну стискають до мінімуму».

Ivan Prylutskyj: «Ця... Лібанова цей наратив проштовхує з кожної праски. Не про повернення українців, не про збільшення народжуваності (що архіважливо!), а саме про заміщення українців азіятами...»

Петро Гусак: «У 2005 році ми в Києві проводили конференцію «Аборт — заперечення права на життя», в контексті якої обговорювали висловлювання Еллі Лібанової (вона тоді була провідним спеціалістом Інституту демографії). Про іммігрантів вона говорила вже тоді. Думаю, що то цілеспрямована загальноєвропейська масонська політика на знищення європейських — колись християнських — націй».

Valentyna Piskun: «Та поки ми пишемо пости в інтернеті, обговорюємо, а вони діють, хоча вже й самі нелегітимні, бо термін їхніх владних повноважень давно минув, але вони працюють...»

Ігор Турянський: «Це не просто шлях у нікуди, це шлях поступового знищення України на гододу пуйлу. Не миттям, так катанням. Буде територія, будуть сякі-такі «громадяни», а про незалежну Українську державу годі й думати...»

Олена Старостенко: «Своїх на війну — на убій, а мігрантами будуть заселяти наші землі (... А навпаки не хочуть організувати?)»

Олександр Рд: «Влада гнид. Нічого дивного, що вони знищують нашу націю вже не перше десятиліття, а тепер ще й з допомогою пуйла».

Людмила Шумлянська: «Геноцид цілеспрямований — заміщення українців, на частини порвати країну — мрія всіх сусідів, і не тільки, здійснюється руками наших же депутатів».

Читаємо ці думки українців, і мимоволі напрошується риторичне запитання: чи велика різниця в тому, хто звільнить Україну від українців — російська окупація чи глобалістські фонди та їхні доморожені прислужники? ■

«Лібанова ще з 90-х років пропагує ідею заселення України мігрантами. Якщо наміри цієї влади по заселенню України мігрантами не зламати, то Україна буде знищена!»

мість народжуватимуть по 5-10 дітей.

А це означає, що Україна перетвориться на клондайк для банд і тих, хто не працюватиме, а намагатиметься перебраться в Європу. Досить швидко через велику народжуваність мігрантів, які не інкорпоровуватимуться в українську культуру, суспільство, мовне середовище тощо, ми отримаємо цілі автономні анклавні сомалійців, лівійців, афганців і сирійців!

Далі П. Гай-Нижник наголошує на висновку Воскобойника: «Розраховувати на Європу, де зарплати вищі, ніж у нас, наразі не доводиться. Найімовірніше, це будуть країни Середньої Азії, які входили до складу Радянського Союзу. По-перше, всі вони розуміють російську мову, а тому мовного бар'єру як такого немає».

Учений продовжує: «Це хто? Азійські заробітчани з росії рвонуть в Україну? У підсумку буде катастрофа (і путіна не треба!). У той час, коли, зрештою, Європа отямилася й не може здихатися дикунів, які вбивають, грабують, гвалтують і не працюють, в Україні продажні шури за гранти Сороса готують троянського коня під українське суспільство й розпочнуть уже наступного року завозити до нас мігрантів. А завершити свій план деукраїнізації і деєвропеїзації України передбачається до 2033 року!

Ці манкурти, окрім зовнішньої вій-

■ ЗАКОНОТВОРЧИСТЬ

Щоб не брали хабарів ні за які гроші

Верховна Рада проголосувала за законопроект №6490-д про внесення змін до Митного кодексу України

Наталія НАПАДОВСЬКА

Це рішення є одним зі структурних маяків у Меморандумі з МВФ для отримання фінансової допомоги цієї осені, а також вимогою українського бізнесу та громадськості. Але цей закон — тільки перший крок на шляху до системного реформування Митної служби в Україні.

Митниця, яка є критично важливим джерелом наповнення бюджету, практично всі роки незалежності України була символом відвертої корупції, низької ефективності роботи, сірого імпорту й контрабанди. Згідно з аналізом фахівців ГО «CASE Україна», що проводить економічні дослідження, та Інституту соціально-економічної трансформації, щорічні обсяги потенційної контрабанди та «сірого імпорту» перебувають у діапазоні 270—450 млрд грн. Державний бюджет від цієї групи схем щороку втрачає близько 80—150 млрд грн.

Митниця залишається третій рік поспіль на «лідерських» позиціях серед інших галузей за поширеністю корупції. За даними Національного агентства з питань запобігання корупції, про корупційний досвід (при відповіді на пряме запитання) зізнаються 35,2% опитаних, а про перебування в конкретних контактних ситуаціях, що містили ознаки корупції, зазначили 35,2% респондентів. 27,1% опитуваних, які стикалися з митною сферою, повідомили, що працівники митниці ініціювали корупційні ситуації. Робили неофіційні платежі службовцю або надавали йому послуги за швидке проходження митних формальностей 30,7% опитаних, за митне оформлення автомобілів — 10,5%, за «непомічання» неправильного визначення митної вартості (її заниження) та/або коду класифікації товарів — 9,9%, за нефіксування службовцями під час митного огляду незадекларованих товарів — 3,2%.

Персоналізована боротьба проти системної проблеми в 2021 році, коли РНБО ввела персональні санкції проти майже двох десятків контрабандистів і було звільнено понад 100 працівників митниці (з них 17 керівників), не дала результатів. Найяскравіший приклад — Закарпатська митниця та її фактичний власник, фігурант санкційного списку РНБО контрабандистів Валерій Пересоляк. Журналісти-розслідувачі вважали Пересоляка головним куратором та монополістом контрабанди на Закарпатті та оцінювали його дохід в 1,5 мільйона доларів США на місяць. Пересоляк фактично володів митницею, футбольним клубом «Минай», гравців якого масово призначали на посади Закарпатської митниці та просували старшими змінами керівниками постів. Посади на митницях банально купували під обслуговування тих чи інших контрабандних груп.

Взаємопроникнення контрабандистів/силовиків/митників на місцевому рівні настільки глибоке, що однією реформою митниці тут не обійтись. Як приклад — Вадим Альперін, якого Зеленський особисто назвав «хрещеним батьком контрабанди» і статки якого оцінювали в \$1 млрд, був у змові з головою Одеської митниці Володимиром Передерієм. У лютому 2020-го журналісти проекту Слідство.інфо оприлюднили фільм-розслідування «Король контрабанди», в якому розповідається, що Альперін масово скуповував суддів та прокурорів, щоб роками уникати відповідальності. Але справу проти Альперіна у ВАКС закрито у зв'язку з закінченням строку розслідування...

Таким чином, персональні санкції як радикальний крок виглядали яскраво, але виявились неефективним інструментом. Короткостроковий ефект тривав буквально пару тижнів і завершився лише перерозподілом впливу на митни-

Ухвалений депутатами закон про митницю — не вся реформа, а лише її передумова.

Переатестація чекає усіх без винятку митників.

ці. Пройшло вже чотири роки, жодного вироку або підозр контрабандистам ми так і не побачили, а більшість із сотні звільнених руками РНБО митників поновились на роботі через суд.

Як вважають експерти, для боротьби з корупцією на митниці важлива не суворість покарання, а невідворотність. Тобто краще, щоб за корупцію давали два роки ув'язнення, але з реальними перспективами їх отримати, ніж мати у Кримінальному кодексі статтю про 20 років ув'язнення — і жодного покараного.

З 2024 року в Україні криміналізовано контрабанду (як товарну, так і піддакцизних товарів). І скільки судових вироків за 7 місяців поточного року? Один...

Інтеграція контрабандних кланів та бажання людей з урядового кварталу заробляти на митниці — ось головні виклики, боротьбу з якими, на жаль, в одному законопроекті не пропишеш.

Закон 6490-д — це не вся реформа, а лише її передумова. Чергова реформа митниці буде успішною тільки за умов, що будуть вирішені питання всієї вертикалі: законодавчої, владної і судової, коли буде налагоджено синхронізацію з Податковою.

За оптимістичними прогнозами, реформа саме митниці займе щонайменше три роки. Першим кроком буде проведення конкурсного відбору на посаду голови Держмитслужби. З 1 лютого 2023 року ці обов'язки тимчасово покладено на Сергія Звягінцева, який три-

валий час працював на різних посадах у Мінекономіки. До конкурсних відборів у суспільства скепсис, адже пам'ятаємо, що Насірова теж вибирали на конкурс. Але цього разу це буде комісія з шести членів, половину з яких становитимуть міжнародні експерти з правом вирішального голосу. Таким шляхом пройшли лише НАБУ та НАЗК, і вони працюють на цей час досить ефективно. Водночас запроваджується щорічний зовнішній незалежний аудит ефективності діяльності митниці, негативний висновок, за результатами якого є підставою для звільнення голови ДМС.

Відставка як факт, без аналізу зробленої роботи, без звіту — біда вітчизняної політики. Останні кілька міністрів, що пішли у відставку, «не заслужили» навіть на прощальний спіч із трибуни ВР. Майбутній голова Держмитслужби отримає неабиякий політичний аванс: скасовано погодження з міністром фінансів призначення на посади та/або звільнення з посад начальників митниць і директорів департаментів центрального апарату.

«Звичайно, потрібен якийсь час на підготовку конкурсу. Але я думаю, що у нас є всі перспективи, наприклад, протягом шести наступних місяців обрати нового керівника», — вважає Максим Нефьодов, колишній голова ДМС. Призначені на керівні посади митники знову-таки пройдуть сито атестаційних комісій, половину членів яких становитимуть міжнародники за пропозиція-

ми бізнес-спільнот. Передбачається, що протягом 18 місяців з дня призначення голови ДМС буде проведено якісну переатестацію всіх 10 тисяч працівників митниці.

Що передусім турбує суспільство? Щоб переатестація не перетворилась на фікцію, а нові призначення — на заміну нових кашкетів на старих головах.

По-друге, щоб не вийшло так, що «людина хороша, а от фахівець ніякий». Щоб у суспільства не склалася думка, що реформа митниці — це насамперед переатестація, треба зробити акцент. Забезпечити прозорість та ефективність митних процедур IT-рішень — через запровадження електронної або eМитниці, ухвалення законопроекту №10380 про впровадження автоматизованого розмитнення в Дії. Діджиталізація процесів спрацьовує, це вже доведено в Україні!

А ще — викоринити практику презумпції вини в податковому та митному адмініструванні, це створить комфортне середовище для швидкого відновлення економіки без перевірок, корупції та втручання.

По-третє, якнайшвидше гармонізувати вітчизняне законодавство з нормами права ЄС (законопроект №10411), а також прийняти новий Митний кодекс України на основі Митного кодексу ЄС та низку інших пов'язаних із цим законодавчих актів. Пам'ятаємо, що євроінтеграція теж залежить від митниці. Всі ці процеси повинні йти паралельно зі збільшенням спроможності митниці й інвестиціями.

Максим Нефьодов попереджає: «Величезна проблема нашої митниці — інфраструктура. Мають бути склади, сканери, великі системи логістичні, ланцюжки, які ідуть, на яких лежать товари, які просвічують, зважують і так далі. Якщо цього немає, то це виглядає так: склад, де навалено якихось коробок у два людські зрости, стоять три митники, які дивляться на ці мільйони посилок, ручний сканер... Як вони перевірять коробку, на якій щось написано ієрогліфами, — питання в повітрі».

Наступного року очікується серйозна боротьба через запровадження реформи. «Не зліземо, буде максимальний фокус уваги», — обіцяють громадські активісти. Реформована митниця має вирівняти правила гри в нашій економіці, принести додаткові десятки мільярдів до бюджету та, відповідно, зменшити потік корозійного капіталу, що вплине на всю державу та суспільство. ■

ТАКА ПРОФЕСІЯ

Анна Василенко: «Мені дуже подобається, коли від моєї праці люди мають реальну користь»

Період розбомблених будинків змусив політтехнологію і медійницю змінити фах на більш господарський і приземлений, але вона не шкодує про свій вибір

Лариса САЛІМОНОВИЧ

У Снігурівській громаді Миколаївської області за кермо тракторів невдовзі сядуть десять дівчат. Керувати далеко не легковими машинами їх навчили на замовлення компанії, що вирощує і переробляє томати. Ситуація, коли найнятих на роботу чоловіків постійно забирає ТЦК, змусила підприємців піти на експеримент, апробований у роки Другої світової війни. Тоді теж у тракторних бригадах фронтовиків повсюди заміняли жінки. «Я впевнена, що ці дівчата ніколи не мріяли стати механізаторами, — каже координаторка Благодійного фонду «Стабілізешен Суппорт Сервізеш» (ССС. — Авт.) у Миколаївській та Херсонській областях Анна Василенко. — Але, на жаль, життя змушує зараз обирати професію, яка затребувана і зможе прогодувати родину». Пані Анна, будучи за фахом політтехнологією і медійницею, у минулому житті й сама ніколи не обіймала «господарські» посади. А ось тепер вже третій рік поспіль допомагає мешканцям двох прифронтових регіонів пережити лихоліття війни. Нова професія навчила посправжньому цінувати маленькі радощі життя, оскільки заміна фанери повноцінним склопакетом часто прирівнюється тепер до місії спасіння. Той, хто бодай раз зимував у будинку без вікон, зрозуміє ту радість правильно.

«Окупанти влаштовують полювання на людей»

■ **Анно, ви щойно повернулися з Херсона, де ваша команда продовжує ремонтувати пошкоджені обстрілами будинки. Як живе зараз це багатостраждальне місто?**

— Після деокупації я вперше приїхала сюди навесні 2023 року. Вулиці були фактично порожні, оскільки люди ховалися від частих обстрілів. Але коли у листопаді ми почали реалізовувати свій проєкт, то вже відчувалося певне відродження. Цього літа Херсон змінився ще більше. Якщо раніше вулицею проїжджало назустріч по 5-10 автомобілів, то зараз на перехресті можна потрапити навіть у невеликий місто.

За інформацією місцевої влади, одразу після звільнення у місті залишилося близько 65 тисяч містян, а зараз проживає удвічі більше. Почали відкриватися заклади харчування, де можна замовити каву і гарячі страви. А раніше було, якщо не візьмеш із собою в дорогу бутерброд, то додому повернешся голодним.

Хоча життя тут важко назвати легким. Ракетних обстрілів значно поменшало, але окупанти влаштовують справжнє полювання на людей, скидаючи вибухівку з дронів на перехожих і на автівки. Тобто хтось може їхати вранці на роботу чи у справах, а по ньому прицільно б'є бомба. Близько місяця тому, наприклад, поцілили у двох волонтерів, які роздавали воду. Один загинув на місці, інший помер у лікарні.

■ **Просто жах! Стовідсоткові терористи. Що тут скажеш?**

— Так, це просто залякування

людей для того, щоб херсонці боялися вийти надвір, а донорські організації не їхали допомагати. Це дуже свідомі дії. Ніхто навіть не каже, що полювання йде на військових.

■ Будинків зруйнованих теж багато?

— За даними місцевої влади, пошкоджено близько 5 тисяч домогосподарств, але насправді набагато більше. Є люди, які вийшли з міста надовго і поки що не повідомили про руйнування свого житла. Ці випадки можуть і не потрапити до офіційної статистики.

Стан пошкодженого житла, без перебільшення, плачевний. Його мешканцям доводиться жити з вікнами, що забиті фанерою, закриті плівкою, обшиті ОСБ. Зимувати в таких умовах надзвичайно складно. У приміщенні холодно, волого, стіни вкриваються пліснявою, тому хочеться допомогти якомога більшій кількості сімей.

До речі, зараз у Херсоні ми практично єдиний благодійний фонд, який ремонтує пошкоджені обстрілами квартири під ключ. Ще кілька організацій частково надають у незначній кількості ваучери, але це трохи інший напрям. Цього року сумарно проведено 550 ремонтів. Вставляємо вікна, входні та міжкімнатні двері, частково лагодимо дахи. За цією ж програмою працювали у трьох населених пунктах Миколаївської області.

Фінансують наші проєкти різні донори. Основним партнером фонду є Міжнародна гуманітарна організація CARE, яка разом з нами співпрацює з донорами з Німеччини, Великої Британії, Данії, Чехії. До речі, з чехами у нас була тісна співпраця по роботі з домогосподарствами Херсона, що зазнали руйнувань після підризу окупантами Каховської ГЕС. А з німецькими партнерами працювали у Снігурівській громаді. Рівень води там піднявся до 7 метрів. Два населені пункти були повністю відрізані від суші й опинилися на своєрідному острові. Місцевих жителів евакуювали водним транспортом разом з худобою і домашньою птицею.

А пізніше з'ясувалося, що повинні у цій громаді повністю вивести з ладу систему водопостачання, тому нашому фонду довелося працювати одразу на трьох напрямках. Ми організували підвезення питної води у цистернах, роздавали набори з невеликими меблями, матрацами, постільною білизною, посудом тощо. А також за підтримки місцевої адміністрації запустили проєкт під назвою «Соціальна пральня». Тобто встановили 10 пральних машин і привезли велику ємність для води, створивши тим самим умови для прання речей. Цей проєкт виявився настільки ефективним, що ми й надалі використовуємо його як бренд у Херсонській області та в Миколаєві.

«Ми не просто технічна підтримка»

■ **Анно, допомагаючи людям, які пережили зиму з виби-**

Воду після підризу Каховської ГЕС возили цистернами

тими вікнами, вам, напевно, доводиться підтримувати їх ще й морально?

— Так, звичайно. Кожна людина, кожне домогосподарство — це окрема історія. Люди відкрито діляться пережитим. Окрім того, що ми робимо обстеження квартир і будинків, нам доводиться дуже багато слухати. Когось треба підтримати, а когось похвалити. Мовляв, ви великі молодці, що мужньо тримаєтеся. Є й людські долі, які вражають до глибини душі. Скажімо, в Галицинівській громаді на Миколаївщині ми обстежували будинок, який серйозно постраждав від вибухівки. Там жила жінка з 19-річною невесткою і малесеньким онуком.

Як з'ясувалося, її чоловік потрапив у полон, а двоє синів загинули на фронті. «Я не плачу, бо в мене вже просто сліз немає, — сказала вона нам. — Впасти духом теж не маю права, бо якщо поховаю себе заживо, то цим двома дітям не буде кому допомогти. А мені ж треба стати онукові й батьком, і дідом, і бабою. Мені треба його виростити і вивчити, тому тримаюся».

Доля цієї родини настільки вразлива, що я навіть не знала, чим їм можна зарадити, хоча завжди потрібні слова знаходжу. Загалом своєю роботою хочемо показати людям, що ми не просто технічна підтримка. Нам дійсно небайдужі їхні долі, їхні почуття і болочі відчуття.

Або ось історія 73-річної пенсіонерки, яка у Херсоні сама виховує 13-річного онука. У цього хлопчика був старший брат. Він вийшов на вулицю, потрапив під обстріл і загинув. Мама дітей не впоралася з цим горем і за кілька місяців померла. Батько, який на той час уже мав іншу родину, оформив опікунство і вїхав з сином у Польщу, але потім повернув дитину бабусі. Зимувати їм довелося у будинку-«сталінці», де на кухні обстрілами вибило дуже велике вікно. Раму забили фанерою, але через холод перебувати там було практично неможливо. Бабуся швидко готувала якийсь обід, але їсти кожен шов до своєї кімнати. «І ось ви нам полагодили вікно, — поділилася своєю радістю жінка. — Тепер разом сідаємо пити чай, дивимося на вулицю, спілкуємося. Це зовсім інше життя».

■ **За глобальними мірками, ніби дрібниця, але скільки всьо-**

Анна Василенко змінила професію, аби допомагати жителям прифронтових регіонів пережити війну.

го змінила! А загалом, які сьогодні настрої в людей на деокупованих територіях? Чи не шкодують, що росія пішла?

— Вони дуже мужні й терплячі. Коли приїжджаємо, щоб обстежити їхні будинки, то найчастіше розмова завершується так: «Допоможете — добре, а якщо ні, то нестрашно. Головне, аби наші хлопці не гинули і якнайшвидше настала перемога». Такі слова дуже мотивують. А якби я раптом потрапила до, умовно кажучи, ворожого табору, де нам сказали б щось на кшталт «часто ви сюди прийшли, нам з росією жилося краще», то не знаю, як емоційно я відреагувала б на такі фрази. Хочеться допомагати своїм.

«Цього року теж плануємо видати близько 2 тисяч наборів»

■ **Які у вас плани на осінь?**

— До листопада нам треба виконати ще 200 ремонтів, і ми активно цим займаємося. Паралельно триває підготовка до зими. Минулого року частково видавали непродовольчі товари, які допомогли людям пережити холод. До набору входили павербанки, ковдри, матраци, подушки, постільна білизна. Підвозили також паливні брикети. Тобто все, що вкрай необхідне людям, які після обстрілів залишилися без нічого. Цього року теж плануємо видати близько 2 тисяч подібних наборів.

■ **Анно, ваша теперішня робота досить ризикована. Не кожен зважиться оцінювати стан зруйнованих будинків і організувати ремонтні роботи в населених пунктах, які окупанти й досі**

обстрілюють. Ви ж могли б і далі працювати за фахом у рідному Миколаєві. Не шкодуєте, що зробили саме такий вибір?

— За спеціальністю я політолог і політтехнолог, тому мені й раніше доводилося багато працювати і спілкуватися з людьми. Свого часу працювала у пресслужбі облдержадміністрації, а також пресекретарем спочатку першого заступника голови, потім голови МОДА.

У мене була своя програма на телебаченні і власна консалтингова фірма, що займалася різними медійними проєктами. Був у мене і досвід спокійної роботи, так би мовити, від дзвінка до дзвінка, де добре платили. Але все це не моє. Коли звідти пішла, то багато знайомих неабияк дивувалися. Мовляв, про таке місце можна тільки мріяти. Мені ж найбільше подобається, коли від моєї праці люди мають реальну користь. І це якраз така робота.

До речі, після того, як здаємо ремонт під ключ, — чуємо на свою адресу стільки добрих слів, що хочеться зробити більше. Для людей, які дякують за допомогу, в мене є така фраза: «Дуже дякую за те, що ви не забуваєте дякувати». Це зовсім неважко — сказати одне одному «спасибі».

Інша фраза, яку кажу: «Навіть якщо вас щось не влаштувало або ви очікували одне, а отримали інше, то не мовчіть. Немає питань, які не можна вирішити». Спілкуючись, можна владнати будь-яку проблему.

Загалом у більшості випадків ми маємо справу з адекватними, ввічливими і дуже витриманими людьми. Це справді надихає. ■

Ганна ЯРОШЕНКО

Внаслідок чергової ворожої атаки пошкоджень зазнали десятки житлових будинків приватного сектору. Чимало родин лишилося без даху або з дрібною покрівлею над головою. І тільки дивом ніхто з людей серйозно не постраждав. Нині вони оговтуються від пережитого шоку, прибирають сміття й по змозі лагають помешкання. Усі, з ким розмовляла, показували мені осколки російського смертоносного залізничця, знайдені на своєму об'їсті. Люди бідкаються: збитки настільки значні, що їх навіть важко підрахувати.

«Картину, що відкрилася моїм очам, можна описати одним словом: «жах»

На одному з пошкоджених будинків повністю перебивають дах. Молода жінка на ймення Ольга, яку я сприйняла за його власницю, вносить ясність: «Господарка цього дому Олена Кравець разом із дитиною нині перебуває за кордоном. А я — її подруга, за дорученням Олени наглядаю за житлом. Я живу в районі Інституту зв'язку, тож 3 вересня стала свідком подвійного ворожого удару балістичними ракетами по цьому навчальному закладу. А 7 вересня близько 24-ї години мені повідомили телефоном, що вибух стався неподалік цього будинку.

Картину, що відкрилася моїм очам, коли приїхала сюди, можна описати одним словом: «жах». Дах був понівечений, вибухова хвиля підняла його й опустила на місце. У середині приміщення потріскалися стіни, на підлозі з'явилися купи штукатурки, пилу. Усе було розтрощене. Уже тиждень прибираю. Спочатку усувала наслідки ракетного удару. Зараз через ремонтні роботи все сиплеться знову. Покрівлю довелося замінювати повністю. Бо, хоч шифер і не весь обшивався, ті листи, що лишилися, потріскалися, отож не було іншого виходу, окрім як їх зняти. Та навіть балки полопалися. Перекриваємо дах коштом власниці будинку. Чекати немає часу, адже будь-якої осінньої днини може випасти дощ. Коли покрівля буде готова, тоді доведеться братися за внутрішні роботи».

Внаслідок ракетного удару країни-терориста суттєво пошкоджено й покрівлю іншого житлового будинку, що має трьох власників. Одна з них — пенсіонерка Катерина Рябчун — пригадує, що того вечора, коли відбувся російський обстріл їхнього приватного сектору, вона не спала — лежачи в ліжку, «гортала» новини в мобільному телефоні.

«Вибух був такої сили, що мене аж заколихало, — констатує пані Катерина. — А тоді почулися оглушливий тріск, звук розбитого скла. Я підвелася і, ошелешена, у темряві рушила по битому склу до виходу, перечіпаючись через карнизи, що попадали разом зі шторами на підлогу. У роті було повно піску. Раптом побачила світло: то світила лампочка в розчиненому навстіж холодильнику. Витяжка, що висіла над газовою плитою, була зірвана. Стекла потріскалися, у вікнах вибило шибки. Усі ми, немов змовившись, повибігали на вулицю. Тим часом на місце надзвичайної події прибули представники екстрених служб. Коли прийшов мій син і підсвітив ліхтариком, ми побачили, що частини шиферу на покрівлі нашого будинку немає. А вранці наступного дня стало ясно, що й перекриття пошкоджені, їх треба також міняти. Поки що оголену частину даху, щоб захистити приміщення від дощів, накрили поліетиленовою плівкою. Але це не надто надійне покриття. У нас із сусідом спільна стіна, то, хоч дощ цими днями тільки трохи побризкав, оселі в обох протекли. Аби бодай залатати дірки, нам потрібно на двох щонайменше 50 листів шиферу. Натомість міська рада надала всього 31 лист».

Надія й Станіслав Андрущенко разом із донькою Тетяною мешкають у другій половині цього ж будинку. Пані Надія показує мені продірявлені осколками металеві ночви, що висять на гвіздку в дворі. А пан Станіслав демонструє страшне залізничця, що й наробило людям отакої шкоди. «Ви бачили, як ганок униз роздобано осколком? — запитує він. — Поццастило, що удар прийшовся саме по ньому. Бо якби отаке шмаття металу влетіло в дім, то когось точно прибило б».

«Увесь наш город був засипаний грушами, яких у нас ніколи не було, — розказує про те, що її неприємно вразило, пані Надія. — І всі вирощені мною помідори лежали на землі. Усе в садбі було перевернуте догори дригом. Покрівля в нашій частині житлового будинку була побита з одного боку (ми самі купили шифер і полатали її), а в господарській будівлі й гаражі дах геть зруйнований. Ми просили 40 листів шиферу, та одержали лише половину. Літній душ і паркан, як бачите, скривило. Дровник теж посікло осколками. Двері в господарських будівлях повилітали.

Пригадую, того вечора ми сиділи перед телевізором. У цей час до кімнати зайшла донька Таня й поінформувала: «Балістика» летить у бік Полтави. Давайте обнімемося, бо, може, уже й не побачимося». Я підвелася й попрямувала їй назустріч, і в цей час пролунав потужний вибух. Там, де я сиділа, вилетіла рама й посипалося розбите скло. Не пам'ятаю, як упала на підлогу. До мене кинулася донька, допомогла піднятися. Тепер лякаюся навіть сигналу повітряної тривоги. Бо в нас і сховався ніде. Уявіть собі, в одному нашому погребі під час ворожого ракетного удару підняло ляду, а в другому — узагалі закинуло її всередину».

Від фруктового саду залишилася лише пара обгорілих дерев

Дружина військовослужбовця Ірина Бондаренко, помешкання якої теж добряче поруйноване, у час «прильоту» була в селі: поїхала туди разом зі своїми двома малолітніми дітьми, аби допомогти бабусі викопати картоплю. «Мені зателефонували приблизно о 12-й годині ночі й повідомили про ракетний удар. Друзі, які живуть неподалік, оглянувши після «прильоту» моє дворище, хату, дійшли висновку: «Слава Богу, що вас немає вдома». А наступного ранку ми приїхали й побачили оцю безрадісну картину», — ділиться ще зовсім свіжими спогадами Ірина.

В її житловому будинку теж суттєво пошкоджена покрівля. Жінка розказує, що спершу їй виділили шість листів шиферу, потім збільшили до 17. Але й цієї кількості вистачить тільки на те, аби залатати «лису» місцину. На жаль, конструкція даху з іншого боку теж порушена. «Попри все, ми хочемо бодай якось підремонтувати покрівлю, аби перезимувати, а потім уже щось думатимемо. Проблем хоч відбавляй і всередині приміщення. Оце бачите, які в мене тепер стелі: із них аж до драмки осипалася штукатурка. Люстри лежали на підлозі, віконні рами повипадали (три вікна ми вже зробили за власний кошт). У господарській будівлі не було ані вікон, ані дверей. Усе досі в пилузі. Просто не знаю, як її позбутися», — скаржиться Ірина Бондаренко.

Утім найбільших руйнувань зазнали два домоволодіння, що опинилися в самісінькому епіцентрі російського терористичного удару. «Оце місце «прильоту», — показує моя співрозмовниця Наталя Ніколенко. — А ось залишки самої ворожої ракети, яких не забрали ДСНСники. Таких «сувенірів» тут було чимало. Це об'їсти моєї мами Тетяни Сиволобової, якій невдовзі виповниться 84 роки. На цьому місці ріс фруктовый сад. Як бачите, від нього залишилася лише пара обгорілих стовбурів — вогонь знищив багато дерев. Навпроти хати стояли дві господарські споруди, вибухова хвиля знесла їх повністю. Лишився тільки отвір погребя: ми його накрили металевим листом, аби туди випадково ніхто не впав. Та й саме житло настільки понівечене, що стало непридатним для проживання. Шиферний дах у ньому просто «склався», зруйно-

РАКЕТНИЙ ТЕРОР

Знесені

Жителі одного з мікрорайонів Полтави потроху оговтуються після російського удару балістикою

Тамара Бойко вказує на місце, де до російського ракетного удару стояла цегляна будівля літньої кухні.

У житловому будинку Олени Кравець довелося повністю замінювати покрівлю. Фото автора.

Волонтерці Зої Воронянській найбільше запам'ятався страшний звук битого скла.

ваний ганок, повилітали вікна, розбиті двері, стіни в кухні подюкані. Частково знесло покрівлю з гаража.

Я забрала неньку до себе. У момент російського обстрілу вона ще не спала — сиділа за столом і щось писала. Після

вибуху на неї посипалися уламки розбитого скла. Якимось дивом мама лишилася неушкодженою. Водночас її морально-психологічний стан, самі розумієте, значно погіршився. Попри все, ненька хоче зберегти стару будів-

■ РАКЕТНИЙ ТЕРОР

ВИБУХОМ

Надія Андрущенко демонструє продірявлені осколками металеві ночви.

Наталія Ніколенко показує залишки ворожої ракети.

лю. Тому, прибравши скло, ми затулили вікна плівкою, перекриваємо дах, бо якщо підуть дощі, то й стеля, чого доброго, впаде».

Сусідка Тетяна Сиволобової, пані Тамара Бойко, розкажує, що того злощасного вечора сиділа на кухні перед телеекраном: переглядала кінофільм, а її чоловік — пан Петро — у вітальні дивився трансляцію футбольного матчу (в кожного з подружжя свій телевізор). Під час рекламної паузи господиня вирішила замочити рушники у ванній кімнаті. «Аж тут чую такий вибух! Він пролунав зовсім поряд, спочатку я навіть подумала, що то телевізор зірвався. Одрозу ж зникла електрика. Я кинулася до коридору, але зрозуміла, що не можу пройти: скрізь лежать купи штукатурки. Із горем пополам таки добралася до вітальні. Чо-

ловік немов закляк у кріслі. Дивлюся: вікон узагалі немає (навіть підвіконня вирвані), а там, де сусідчин садок, палає вогонь. Виглянула в отвір вікна — бачу: сусідчиної глинобитної господарської будівлі немає, підбігла до другого отвору — і знову власним очам не повірила: приміщення нашої літньої кухні повністю завалилося. Складена отам цегла — то все, що від нього лишилося. На місці газової плити ми навіть сковорідок не знайшли. У дворі все вигоріло. Отут росли помідори — тепер, бачте, немає жодного стебла, на кущах винограду, троянд, баклажанів зовсім не стало листя».

«Якби під час рекламної паузи не вийшла з кухні, осколки застрягли б у моєму тілі»

68-річна пані Тамара не може стри-

мати сліз, розповідаючи про те, що перед виходом на пенсію вони з чоловіком зробили капітальний ремонт свого житла, аби потім спокійно жити й радіти життю. І що тепер лишилося від того ремонту? «Садиби багатьох людей зазнали руйнувань унаслідок цього ворожого удару. Але в нас він наробив чи не найбільше лиха. Дах оселі настільки пошкоджений, що його треба повністю переробляти, а це влетить у добру копіячину. Он бачите, металочерепиця на ньому погнулася й розлавилася. Знадвору по всій будівлі пролягла тріщина. У ванній кімнаті обсыпалася облицювальна плитка. Уламки скла вигрібаю досі. Вони застрягли скрізь. Зверніть увагу, у мене тепер холодильник зі «стразами», — знаходить у собі сили жартувати пенсіонерка. — Якби тоді під час рекламної паузи не вийшла з кухні, осколки застрягли б у моєму тілі. Можна сказати, пощастило.

Досі щонаочі чую, як у будинку щось відвалюється. І оце тільки зараз почала відходити від стресу. Я трохи недочую, а то взагалі, було, втратила слух. І ноги враз відмовили, лише останнім часом почала трохи рухатися, хоч до магазину ще дійти не в змозі. Усе в пилі, тож тільки те й роблю, що перу. А загалом, опускаються руки. Радує лиш те, що нас підтримують наші діти, онуки, дуже допоміг чоловіків брат, сваха, інші родичі, друзі, знайомі. Є такі люди, від яких ми взагалі не чекали, що ті прийдуть на допомогу. Але й вони проявили велику сердечність і не лишили нас самих у біді. А нашим агресивним сусідам бажаю лише одного: аби кожен із них пережив те, що зараз переживаємо ми».

Волонтерці Зої Воронянській, житло якої теж зачепила вибухова хвиля, найбільше запам'ятався страшний звук битого скла — у їхніх із чоловіком обох будинках одночасно вилетіли всі 16 вікон. «Цього звуку, мабуть, не забуду ніколи в житті. Коли щось мені його нагадує, мимоволі здригаюся, — ділиться пані Зоя. — Дуже важко пережив усе це й мій чоловік Станіслав, котрий пів року тому переніс інсульт. Першим чином ми вискочили на вулицю, аби переконатися, що нічого не горить, адже тут є порожні будинки. Дивлюся: назустріч біжить сусідська дівчина Таня, у якої закривавлена нога — у ній застрягли уламки скла. Я зу-

пинила перший-ліпший автомобіль і попросила водія відвезти постраждалу до травмпункту. Мушу похвалити наших міських комунальників: здається, другого чи третього дня після ворожого удару сюди приїхала велика вантажівка, і вони самі вантажили й вивозили сміття. То була велика підмога, адже тільки битого скла в нас зібралось багато мішків. Що іще хочеться розказати з позитивного? Знаєте, якщо ти займаєшся волонтерською діяльністю, відвідуєш храм Божий, то Господь не лишає тебе з бідою сам на сам. Після російського обстрілу наших домівок мені зателефонували й запропонували допомогу багато людей. Я щоразу відмовлялася, бо звикла сама комусь допомагати».

Та, попри відмову волонтерки, на її обійсті зібралися віряни Свято-Михайлівського храму, що в мікрорайоні Івонченці на околиці Полтави. Американський місіонер Грег Палаццола привіз із собою великий пілосмок і за його допомогою збирав розкидані по всьому двору дрібні уламки скла. Два сусідські хлопці затуляли плівкою вікна на другому поверсі будинку, а де була така змога — засклили їх.

«Дехто допоміг коштами, хоч ні в кого нічого не просила. У нас просто унікальні люди, і я зайвий раз переконалася, як багато в мене справжніх друзів, — розчулено говорить Зоя Воронянська. — Іще хочу засвідчити, що Божі дива бувають у нашому житті. Господь і цього разу показав мені, що він поряд. Усі кімнати в обох наших будинках були пошкоджені. У них літали різні речі, ударяючись об стіни. Водночас одна-єдина кімната, де я щоранку й щовечора молюся про духовний щит над Україною, усіма нашими захисниками й де лежить багато розписаних мною та освятихених у церкві прапорів (на той час якраз малювала на стязі Ісуса Христа (Спасителя), і цей стяз лежав на столі перед вікном), лишилася цілою. У ній не впала навіть жодна з ікон, які я поставила на полиці одна на одну. Іще такий факт, що мене вразив: у нашому будинку стояли у вазі житні колоски. І от, уявіть собі, три з них вилетіли через вікно й упали на купу битого скла. У цьому я теж побачила знак, що, попри все, ми виживемо й вистоїмо в цій страшній, розв'язаній росією війні».

■ ОГОЛОШЕННЯ

ТОВ «ТЕПЛОПОСТАЧСЕРВІС». На виконання норм закону України «Про теплопостачання», «Про житлово-комунальні послуги», постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги», наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 12.09.2018 № 239 «Про затвердження Порядку розгляду органами місцевого самоврядування розрахунків тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, а також розрахунків тарифів на комунальні послуги, поданих для їх встановлення» ТОВ «ТЕПЛОПОСТАЧСЕРВІС» розроблено тарифи на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії, тарифи на теплову енергію, тарифи на послуги з постачання теплової енергії та послуги з постачання гарячої води для споживачів категорії «Населення», «Бюджетні установи» та «Інші споживачі».

Категорії споживачів	Тарифи на виробництво теплової енергії		Тарифи на транспортування теплової енергії		Тарифи на постачання теплової енергії		Тарифи на теплову енергію		Тарифи на комунальну послугу з постачання теплової енергії
	грн/Гкал без ПДВ	грн/Гкал з ПДВ	грн/Гкал без ПДВ	грн/Гкал з ПДВ	грн/Гкал без ПДВ	грн/Гкал з ПДВ	грн/Гкал без ПДВ	грн/Гкал з ПДВ	
Населення	1 402,36	1 682,83	84,70	101,65	19,93	23,91	1 506,99	1 808,39	1 808,39
Бюджетні установи	2 384,81	2 861,77	84,70	101,65	19,93	23,91	2 489,44	2 987,33	2 987,33
Інші споживачі	2 384,81	2 861,77	84,70	101,65	19,93	23,91	2 489,44	2 987,33	2 987,33

Тарифи на комунальну послугу з постачання гарячої води розраховані на економічно обґрунтованому рівні ТОВ «ТЕПЛОПОСТАЧСЕРВІС» та надаються для встановлення/коригування

Категорії споживачів	Грн/м2 без ПДВ	Грн/м2 з ПДВ
Населення	87,12	104,54
Бюджетні установи	129,96	155,95
Інші споживачі	129,96	155,95

Більш детальніша інформація щодо тарифів (в т.ч їх структури) на послуги надана в оголошеннях на сайті Товариства <http://teplopostach.kiev.ua>, на сайті Київської міської державної адміністрації www.kyivcity.gov.ua

Зауваження та пропозиції приймаються до 09 жовтня 2024 року (включно) за адресою м. Київ вул. Самійла Кішки, 7А

Валентина САМЧЕНКО

■ ЧАС «Т»

«Золотому Леву» — 35

У Львові за вісім днів легендарний фестиваль покаже більше двадцяти вистав: із Луганська, Сум, Дніпра, Херсона, Кропивницького

Львів і всі учасники готуються до відкриття культового міжнародного театрального фестивалю «Золотий Лев-2024», який пройдёт з 3-го по 10 жовтня. Його гасло: «Театр — мовою ідентичності». Як завжди, навіть у повномасштабний період російсько-української війни у віддаленому від фронту місті відбудеться вуличне театралізоване дійство, нехай і нетривале та в затишному дворіку: актори на ходулях — це багаторічна фішка театру «Воскресіння», який є організатором фестивалю. Щоразу такий ефектний вихід за межі традиційних приміщень зі сценами має на меті залучити до кола поціновувачів театрального мистецтва якомога більше людей.

Постановки за Жаданом і Сенцовим

На фестивалі будуть представлені вистави театрів зі Львова, Києва, Херсона, Мукачєва, Дніпра, Кропивницького, Черкаса, Луганська, Сум. Також будуть гості з Чехії.

Фестивалю виповнюється 35 років. Тож є що згадати. Започаткував дійство режисер Ярослав Федоришин, який увібрав у себе театральні принципи творчості Леся Курбаса та всього «Березоля».

«Я познайомився з деякими людьми з Івано-Франківська, в театрі, і вони мені розповідали про Курбаса і його учнів, які залишилися. Саме тому поїхав у Харків — і поступив (в інститут мистецтв. — Авт.). Я дуже радий, що був знайомий з Лесем Івановичем Сердюком, Чистяковою Валентиною Іванівною — дружиною Курбаса, Романом Черкашним, його дружиною Юлією. Вони не розповіли про Леся Курбаса нічого. Потім уже таємно нам Марія Іванівна, яка працювала у бібліотеці, давала книжки того ж Черкашина, які були видані у 50-х роках, а потім заборонені. Особисто для мене тоді відкрився абсолютно інший світ театру», — розповідав в інтерв'ю Федоришин, який пішов у засвіти 64-літнім у 2020-му. Народився він на лісопалі в Хабаровському краї, куди батьки-українці були виселені з різних причин як «вороги народу».

За роки фестивалю, започаткований Ярославом Федоришином, здобув високопрофесійну репутацію як в Україні, так і в європейських колег. «Золотий Лев» дає змогу відслідковувати тенденції розвитку цієї царини та розуміти сучасну мову театральної сцени. Завдання цьогорічного фестивалю — підсвічувати творчі знахідки української літератури, драматургії та режисури; продовжувати тримати мистецький фланг та говорити про те, що самотутня українська культура є яскравою, змістовною, багатогранною і різноплановою.

Першого фестивального дня глядачі матимуть змогу дивитися дві вистави. Львівський академічний театр естрадних мініатюр «Ілюди, і ляльки» покаже «Різдво. Тризна» за поезією Сергія Жадана в постановці Надії Крат та Олексія Кравчука. А Черкаський академічний обласний український музично-драматичний театр імені Тараса Шевченка — виставу «Украдене щастя» за Іваном Франком у постановці Станіслава Садаклієва.

А вже наступного дня Перший академічний український театр для дітей та юнацтва — теж львівський — представитиме виставу «Пес» за оповіданнями Олега Сенцова в постановці Вадима Сікорського. Сучасні названі автори, напевно, всі знають, на тепер — у лавах українських захисників.

Франка показуватимуть і обговорюватимуть

Інше «Украдене щастя» в межах фестивалю буде змога подивитися 6 жовтня. Творча майстерня «Театр у кошику», який два десятиріччя є частиною Національного центру театрального мистецтва імені Леся Курбаса у Львові, запрошує на перегляд постановки Ірини Волицької. Вона наблизила знайому всім історію про Анну, Миколу та Михайла до античної трагедії. Основою цієї вистави є звук і ритм бойового карпатського танцю «Аркан», який супроводжує

містерію пристрасті та вічної таїни кохання.

Фестивальні вистави показуватимуть на сценах «Воскресіння», Театру імені Леся Курбаса, Першого театру, Львівської національної опери, Будинку офіцерів, театрв ляльок, «Ілюди, і ляльки», «Слово і Голос». У Театрі імені Марії Заньковецької столичний Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки 7 жовтня покаже виставу за ще одним твором Івана Франка — «Для домашнього огнища» в постановці Ольги Гаврилюк. Ця кримінально-психологічна історія була створена на основі реальних скандальних судових справ, що чинилися у Львові наприкінці XIX століття.

Наступного дня у Домі Франка (меморіальному будинку-музеї) заплановано обговорення цієї вистави. До нього долучаться команда постановників, актори та знані франкознавці, зокрема, Наталя і Богдан Тихолози, викладачі Львівського національного університету імені Івана Франка.

У Львівській національній опері можна буде побачити резонансну постановку Євгена Лавренчука «Перед волею» — від Театру Корифеїв, академічного обласного українського музично-драматичного театру імені Марка Кропивницького з міста його імені. Театр, який і донині зберігає пам'ять про легендарних Марію Заньковецьку, Івана Карпенка-Карого, Михайла Старицького, Миколу Лисенка, — представить практично забуту п'єсу одного з плеяди корифеїв — Марка Кропивницького. Глядачі від початку опиняться чи то в реанімаційній палаті, чи в укритті з медичними ліжками та крапельницями, де поміж лікарів під хроніки захоплення росіянами Маріуполя з телевізора блукатимуть душі померлих...

Болючі теми сучасної російсько-української війни відтворюють у своїх постановках кияни і херсонці. Київський академічний драматичний театр на Подолі покаже нещодавно прем'єру режисера Ігоря Матієва — «Молочайник» за п'єсою Оксани Гриценко, сценаристки та журналістки, співзасновниці Театру Драматургів, яка часто їздить у зону бойових дій. Родом із Херсонщини, вона написала щемливий і часто смішний твір про спротив своїх співвітчизників на тимчасово окупованій росіянами українській території. У виставі — лише жіночі ролі, що є певним кроком театру на попередження: мати виконавців, для яких немає у період війни обов'язкової мобілізації.

Херсонський обласний академічний музично-драматичний театр імені Миколи Куліша приїде у Львів, де мав прихисток у 2022 році в період тимчасової окупації росіянами міста, — з виставою 18+ режисера Сергія Павлюка «Позивний Горобчик» за мотивами п'єси Наталки Ворожбит «Погані дороги». І це можливість оцінити постановку, про яку мало дискутують. До речі, на фестивалі представлять мультимедійну презентацію антології актуальної української драми «Неназвана війна».

Мавка Олександра Олеса і Монашка Віткаці

Як і минулого року, учасниками «Золотого лева» стануть двічі переміщений за період російсько-української війни Луганський обласний академічний український музично-драматичний театр та Сумський національний академічний театр драми та музичної комедії імені Михайла Щепкіна, які живуть під одним дахом у час повномасштабного спротиву нападникам з РФ. Східняки покажуть «Ніч на полонині» за драматичною поемою Олександра Олеса в постановці

«Золотий Лев»-2024 продовжує дивувати. Архівне фото з сайту golden-lion.com.ua.

У Львові покажуть резонансну постановку Євгена Лавренчука «Перед волею». Фото надане Театром Корифеїв.

Сергія Павлюка. Це розповідь про Карпати, в якій молодий вівчар Іван уперше йде на гірське пасовище і закохується в лісову красуню Мавку. Він намагається розірвати це надвоє, а в Мавку закоханий ще й Чорт. Тож когось любовні трикутники ведуть до загибелі, а інших — до світла, яке одвіку дарує нове життя.

Сумчани презентують постановку 18+ «Легені» за п'єсою сучасного британського драматурга Данкана Макміллана. Це постановка режисера Владислава Писарева, де Він і Вона знають, як важко дихати на повні груди, якщо тобі заважають різні соціальні фобії. Напружені, подеколи нервові діалоги на сцені інколи перетворюються на справжній скандал, переспіаний жорсткою лайкою. Режисер розпочав осмислення п'єси ще до початку повномасштабних воєнних дій, втім тепер цей матеріал, на його думку, набрав ще більшої гостроти.

Організатор «Золотого лева» — Львівський академічний театр «Воскресіння» — 4 жовтня представить виставу «Вар'ят і монашка» польського драматурга Віткаці в постановці заслуженої артистки України Алли Федоришиної. Це ще один творчий роздум про силу кохання режисерки, яка поособливо відчуває втрату своєї другої половини — Ярослава Федоришина, заслуженого діяча мистецтв України, засновника і директора Міжнародного театрального фестивалю «Золотий Лев» до 2020 року, коли раптово вирушив ставити вистави з небесними ангелами.

Завершуватимуть фестиваль три постановки. Дві з них — з означенням 16+.

Львівський академічний театр ляльок покаже весняну прем'єру-несподіванку «Атомна русалка» за п'єсою Андрія Бондаренка в постановці Яни Титаренко, яку лаконічно означають словами «весілля, похорон, оргія».

Тим часом тканину іншої вистави — «Тихо без слів» Львівського академічного муніципального театрального, художньо-дослідницького та освітнього центру «Слово і Голос» (постановка Сергія Ковалевича) — формують пісні та тексти Івана Франка, Лесі Українки, Тараса Шевченка на музику Богдана Веселовського, Анатолія Кос-Анатольського та інших композиторів.

Буквально за кілька днів після прем'єри в Києві до Львова привезуть на показ у фінальний день фестивалю спільний проєкт Херсонського театру імені Миколи Куліша та Камерної сцени імені Івана Козловського Національної оперети України «На трьох». Комедійну п'єсу про молоду пару з Херсона написала Альона Мовчан, режисерка — Надія Агєєва-Швед. Героям сімейне щастя заважає будувати присутність когось третього — то мами, яка повертається з-за кордону, то господарки, яка живе в іншій половині будинку. Почергово старших пані зіграє заслужена артистка України Олександра Тарновська.

Фестиваль «Золотий лев-2024» відбувається за підтримки Українського культурного фонду. Детальну програму фестивалю та анонси вистав дивіться на сайтах www.voskresinnia.com.ua, www.golden-lion.com.ua та в театрі «Воскресіння». ■

Костянтин РОДИК

Британська школа політичної журналістики, можливо, краща в Європі. Принаймні в українських перекладах вона представлена вельми презентативно: від власне «політологічних» авторів Едварда Лукаса, Люка Гардінга, Енн Епллбом до більш «соціологічних» Пітера Померанцева і Тобаяса Джоунса — більшість їхніх книжок «Україна молода» уважно аналізувала. Аж ось нове для нас ім'я: Овен Метьюз, «Облуда. За лаштунками історії війни Путіна проти України» (Х.: Фоліо, 2024). На звороті обкладинки — ошадливе, м'яко кажучи, резюме: «письменник, історик і журналіст». Але вже перше занурення в інтернет дає знати: маємо до діла з чимось більшим, аніж ця пласка характеристика.

Понад десять книжок Метьюза — белетристика, історична есеїстика та репортажі — опубліковані найвідомішими англійськими видавництвами. А це непомильна ознака належності до авторського топівна. Дебютний роман «Stalin's Children» (2008) увійшов до шортлистів кількох поважних британських премій, включно з Орвеллівською; згодом перекладений понад двадцятьма мовами. Белетризована історія власної родини. 1958 рік: батько, майбутній дипломат, стажується у британському посольстві й захоплюється у матір — доньку репресованих 1937-го високопоставлених батьків. Практиканта висилають з Росії, але той шість років поспіль листується з нареченою і бореться за її еміграцію. Нарешті Лондон виміняв її (разом з іншими) на двох крупних російських шпигунів.

Книжку під назвою «Анти-советський роман» опублікували в Москві 2010-го. Єдиний і останній раз. Більше Метьюза в Росії не видавали: попри те (чи саме через те?), що Овен Метьюз, виявляється, нащадок однієї з найдревніших панівних сімей Московії, який завдав собі труду неупереджено вивчити свій родовід. Тож саме той, перший, Метьюзові твір про фамільну історію має безпосередній стосуюнок до нашої новинки «про Путіна».

В «Облуді» автобіографічні зізнання починаються з кінця: «З деякими перервами я вже 27 років робив репортажі в Росії спочатку як репортер The Moscow Times, а потім як кореспондент і керівник московського бюро журналу Newsweek». А далі, гомеопатичними дозами, реконструюється увесь кількасотлітній родовід, на підставі чого автор робить висновки щодо сучасної кремлівської ідеології. Генеалогія його матері амбівалентна: за материнською лінією — суто українська; за батьковою — імперська. «Перший відомий історії член родини моєї матері — уроджений Бібік-бек, татарський воєначальник Золотої Орди — приєднався до переможців, присягнувши в 1477 році на вірність московському князю Івану III. Новоспечений російський дворянин русифікував своє прізвище, ставши Бібіковим... До кінця XVI століття близько третини російської знаті насправді були татарського походження».

Далі: «За часів імператриці Єкатеріни розпочався зв'язок родини Бібікових з Україною... Влітку 1783 року молодий капітан Александр Бібіков, син головнокомандувача імператорської армії був одним з офіцерів, які супроводжували імператрицю в її першій поїздки нещодавно завойованими землями півдня і сходу України». Той капітан служив ув охороні

цариці, дослужився генерала і став власником 10 000 «душ» повнолітніх кріпаків чоловічої статі в Україні. Відтоді «Бібікови стали провідною родиною російської аристократії в Україні... В 1853 році київський губернатор Дмитрій Бібіков, племінник Александра, встановив величній пам'ятник святому Володимиру на березі Дніпра» (головний проспект старого Києва — Бібіковський — саме на його честь). «Інший генерал Бібіков (у родині з 1760 по 1942 рік було 11 генералів) брав участь в обороні Севастополя під час Кримської війни 1853–1856 років».

Проте після більшовицького перевороту 1917-го сталася сімейна катастрофа: прямий спадкоємець київського губернатора і дід Метьюза Борис Бібіков раптом «став лалким комуністом... Коли в 1925 році народилася перша його дочка, моя рідна тітка, він вірнопідано назвав її Леніною на честь вождя революції».

Наприкінці 1920-х Борис Бібікова призначено партійним керівником на спорудженні Харківського тракторного заводу. «У 1931 році, після завершення будівництва в рекордно короткі строки, він був нагороджений орденом Леніна. Тоді йому виповнилося лише 28 років». Та коли після вбивства Кірова (1934) Сталін розпочав тотальне «полювання на відьом», орденосний будівельник ХТЗ сказав родині: «Ми пропали». 1937-го заарештований і невдовзі розстріляний. Дружину відправили до ГУЛАГу, «вона провела там 15 років і збожеволіла».

Коли Овен Метьюз з таким бекграундом дідів-прадівів приїхав у постсоветську Росію репортером, він, ясна річ, долучився до московської «золотої молоді» із доступом до високих політичних кіл. Ось у цьому перетині — елітної пам'яті і неприйняття подальших репресій сучасного режиму — цікавість написаного Метьюзом. З одного боку, він просто «хороший російський»; з іншого — в усій книжці немає жодного нагаю на імперськість (як-от у новій лідерки цих «хороших» Юлії Навальної, яка пообіцяла у стилі ніндзя «вчислитися» усіх тих, хто говорить про дезінтеграцію Росії). Тож, гадаю, Метьюзу можна вірити. Принаймні ситуативно, як ворогові твого ворога.

На думку нашого англійсько-російського аристократа-журналіста, нічого несподіваного у нападі Росії немає: «Промова Путіна про оголошення війни вранці 24 лютого 2022 року не містила нічого такого, чого б він і його оточення не говорили роками». Ця теза — уважно читайте все, що каже Путін, і ви не будете шоковані його діями — не нова хоча б тому, що на ній у нас постій-

ОБРІЇ

Шлях до пекла

вистелений «червоними лініями»

но наголошує Віталій Портников. Та, попри те, вона ще не стала домінантною, що також не дивно: медіаграмотність усталоється повільно.

Так, ідея силового розв'язання «української проблеми» виникла водночас із проголошенням нашої Незалежності. Того ж 1991 року «Єльцин заявив, що Росія матиме «прямі відкриті питання про свої кордони з тими республіками», які в односторонньому порядку вийшли зі складу ССРСР. «Крим і східні райони України, включно з вугільним регіоном Донбасу, можуть бути предметом суперечок», — пояснив пресекретар Єльцина».

Ідея нападу на Україну ніколи в Росії не зникала. Ба більше — вона була аналізована, деталізована і конкретизована у вищих колах істеблшменту. Вельми поінформований Метьюз пише: «До кінця літа 2021 року «принципове рішення» про необхідність вторгнення вже було ухвалене провідними силовиками Патрушевим і Бортніковим. Залишалось лише зібрати необхідні сили й перекопати головну особу розпочати операцію».

Переконали швидко, що засвідчив «історичний нарис» Путіна, опублікований на президентському сайті того ж літа. Метьюз надає тій статті першорядного значення: «В основі всіх практичних і тактичних факторів, що призвели до війни, лежить бачення історії Путіна... Історія відіграла реальну роль у прийнятті ним рішен-

ня про вторгнення насамперед у формі історичної розплати за «зраду» Києва у 1991 році». Декілька автономних джерел свідчать, що Путін написав той текст власноруч, що говорить про його особисту перейнятість питанням. Метьюз намагається збагнути, як той дійшов до цього. Відповідь така: завдяки Владіславу Суркову, головному ідеологу Кремля упродовж двадцяти років.

Сурков запропонував світоглядну «систему, засновану на постмодерністському, споживацькому і, зрештою, цинічному ставленні до ідей... Замість ідеологічного вакууму єльцинської Росії Сурков блискуче створив всеосяжну державну ідеологію, яка була достатньо широкую, щоб увібрати в себе амбіції, надії і мрії всіх росіян. Вона була сформована з ідеалізму епічних фільмів про Велику Вітчизняну війну, православного націоналізму й советської ностальгії». Усі ці облудні драбини Ешера вели, проте, до реального гасла. «Немає ніякої України, є лише українство, — стверджував Сурков у 2020 році. — Це особливий вид психічної хвороби».

Власне, це теорія хаосу. Того самого, з якого Господь творив світи. Сурков запропонував Путіну відчувати себе богом (щось подібне підсунув колись царю Петру Феофан Прокопович). І навіть запропонував для реалізації цієї маячні адміністративну технологію, що дістала назву «суверенної демократії». Тут Сурков, театральний режисер за

своїм першим фахом, позичив в Орвелла — фактично, ініціював гігантську інсценізацію роману «1984» на всій території Росії. «Політичну опозицію прирівняно до державної зради... Репресивна машина влади була відточена за два десятиліття до високого ступеня досконалості. Замість розбивати голови й трупити натовп сльозогінним газом російська поліція підходила до протестувальників впритул і забирала їх один за одним, наче на конвеєрі... Міністерство юстиції підготувало спеціальну інструкцію для поліцейських і прокурорів, у якій «дискредитація» держави визначалася як «негативна думка», а «констатація» фактів — як «поширення неправдивої інформації». Суди діяли не просто суголосно, а й часто вигадливіше. Наприклад, одного редактора засудили, бо «суддя дійшов висновку, що описаного випадку не було... оскільки інформація, яку опублікувало видання, не була розміщена на сайті Міністерства оборони».

І — народ усе це ковтав роками й чимдалі більше вірив. Авжеж, брехня мусить бути величезною, щоб у неї повірили маси, — напучував своїх пропагандистів Геббельс. Приміром, «у липні 2018 році понад 80% росіян стверджували, що Скрипалі були отруєні... британською секретною службою». Пізніше цей народ так само безсумнівно прийняв, «що російські війська розпочали не імперську агресивну війну, а загальну гуманітарну місію». Й навіть засвоїв божевільну тезу головного російського нагвардійця Золотова: «України не існує. Це кордон Америки з Росією». Та й хіба тільки народ? Метьюз опішешено пригадує, як один колишній редактор ліберальної радіостанції «Ехо Москви» подзвонив йому у перші дні вторгнення: «Вгадайте, за що ми п'ємо? За успіхи російської зброї! Слава Росії!».

І що робити з тим народом і його ватажками? З рашизмом? «Щоб змінити цю глибоку віру, потрібне щось радикальне, наприклад, беззаперечна поразка на полі бою», — розмірковує Метьюз, але тут же каже: «Військова поразка від зброї НАТО, швидше за все, посилить, а не послабить» тамтій ресентимент. Прибрати Путіна? Але «для Росії поворот до лібералізму після падіння Путіна малоімовірний... отрута проникла занадто глибоко». То де ж вихід?

Остання фраза книжки: «Віна відкрила скриньку Пандори з альтернативним майбутнім для Росії, яке може виявитися набагато страшнішим, ніж режим Путіна». Власне, це про те, що, якщо не дезінтегрувати Росію зараз, потім може бути геть запізно. Аж так, що всі нинішні побоювання Заходу трактуватимуться у майбутніх підручниках як злочинна бездіяльність. Якщо, звісно, тоді це будуть підручники. ■

Дарка КОХ

Торгові мережі сьогодні можуть задовольнити будь-який вибагливий смак, але не кожен гаманець, адже ціни стрибають наввипередки. Проте завжди є вихід — готувати самим, тим паче українці завжди славилися своєю хазайновитістю, а тим паче українські газдиньки. Саме час згадати призабуті навички (це я про себе, адже консервацію не робила ще з 90-х), та й урожай цьогоріч нівроку, тож є над чим працювати.

В гостях у генацвале

Шукаючи рецепт домашнього кетчупу, натрапила на сайт «В гостях у Гаріка», де справжній грузин готує цей томатний соус із таким зав'язям, що від його роботи й собі хочеться братися до справи. Вже хто-хто, а грузини знають толк у різних приправах та соусах.

Отож для приготування кетчупу, який підійде і до м'яса, і до макаронів, та й у борщ його можна додати, нам знадобиться 3,5 кг помідорів (краще сорту сливка, адже вони м'ясисті й у них небагато соку), 750 г яблуку (найкраще підійде, як на мене, антонівка, адже вона має кислотку. — Авт.), 1 кг солодко-го перцю (тільки не білозірки, бо вона не м'ясиста. — Авт.), 250 г гірко-го перцю (Гарік рекомендує саме таку кількість гострого перцю, проте зауважує, що хто любить більш лагідний кетчуп, то можна зменшити кількість перцю), 200 г часнику, 750 г ріпчастої цибулі.

Усі овочі миємо, часник і цибулю чистимо. Чим цей рецепт «підкорює серця» — не потрібно нічого нагирати на тертці, пропускати через м'ясорубку. Ви просто нарізаєте все кусками (навіть яблука не потрібно очищати від шкірки: видаляете серцевинку і нарізаєте дольками — от і все), викидаєте у велику каст-

В КОМОРУ

Трошки літа в зимовий день,

або Таблиця Менделєєва в скляній тарі

Ці спеції можуть стати ароматною приправою — аджику.

рулю (бажано з товстим дном) і ставите на дуже маленький вогонь. Води теж не підливаєте у каструлю, адже овочі пустять багато соку, в якому все і буде мліти. Як усе закипить, варимо овочі годину-півтори, щоб усе добре розварилося. Потім даємо овочам трошки охолонути і збиваємо їх блендером (викладати овочі потрібно так, щоб менше рідини потрапило в чашу блендера, адже кетчуп має бути густим).

Отриману масу перетираємо через сито, щоб усі насінинки від перцю та шкірочки залишилися на ситі. Цей змив відкидаємо, а саму суміш вливаємо назад у каструлю (попередньо зливши рідину, що залишилася під час варіння овочів).

До кетчупу додаємо 80 г цукру, 170 мл яблучного соку, сіль — за смаком і проварюємо все разом хвилин 10. Гарік рекомендує додавати до кетчупу ще й 1 ч. л. натертого імбиру, проте це на любителя.

Коли соус прокипів 10 хвилин, заливаємо його в підготовлені простерилізовані банки. Назагал виходить 5,5 л густого запашного натурального кетчупу без будь-яких консервантів, крохмалю, барвників.

«Суха» аджика

У глибокі брезневські часи, коли ні про які смаколики й не йшлося — тоді просто прогудувати сім'ю вже було мало не подвигом, наш сусід відпочивав у санаторії в Грузії і привіз баночку аджики. Він запросив нас у гості й пригостив цією приправою, від одного запаху якої йшло активне слиновиділення. Спогади про смак цієї аджики супроводжував мене довгі роки, але придбати її було неможливо, хіба що їхати в Грузію. Сьогодні з цим проблем нібито й немає — заходь у магазин і бери все, чого душа бажає. Проте є одне «але»: виробники цієї приправи часто

Таблиця Менделєєва у слоїчку.

(щоб збільшити вагу, при цьому зекономивши на дорогих інгредієнтах) додають в аджику томатну пасту чи ще якісь не притаманні цій страві продукти. У Гаріка ж я знайшла рецепт справжньої аджики зі смаком мого дитинства. Вона густа, запашна, гостра і надзвичайно смачна. Словом, справжня грузинська аджика. Тож готуємо за рецептом генацвале Гаріка.

Беремо сухі мелені інгредієнти: червона паприка — 150 г, гіркий гострий перець — 100 г, насіння коріандру (кінзи) — 50 г, уцхо сунелі (блакитний пажитник) — 120 г. А також 200 г почищеного часнику, 400 г солі (оскільки цю аджику вживаємо дуже дозвано, адже вона надзвичайно концентрована, то й солі має бути багато, тим паче, що зберігати її можна при кімнатній температурі), 50 мл олії (без запаху), 600 мл холодної кип'яченої води (рідина доливаємо в аджику стільки, щоб вона була в'язка, але не рідка).

Отож всипаємо у пластмасову глибоку миску всі сухі інгредієнти, добре перемішуємо. Часник викидаємо у блендер, доливаємо туди води, щоб покривала часник, і перебиваємо його до однорідної маси.

Вливаємо часникову масу до сухих інгредієнтів, добре перемішуємо, вливаємо олію, далі все перемішуємо і потрошки додаємо воду, поки маса не стане однорідною, але не надто рідкою. Даємо аджиці настоятися, ще раз перемішуємо і розкладаємо по баночках, добре утрамбовуючи, щоб не залишалось повітряних пустот.

Назагал із цих складників виходить 1,7 л запашної гострої аджики, яку можна додавати в маринад для м'яса чи курки, до борщу, харчо, чанахів або інших перших страв, намазувати тоненьким шаром на хліб і смакувати — тут, як кажуть, все у ваших руках. Зберігати ж цю приправу бажано в темному прохолодному місці. ■

СПЕЦІАЛІТЕТИ

Трошки прянощів на тарілці...

Зеня ЗВАРИЮШКА

Пряну сливу я готую давно — її рецепт мені розказала одна їмость ще у 80-х, коли з консервації у магазинах були лише зелені помідори, огірки-калоші (за розміром і смаком) та кабачки кружальцями. Звісно, всі робили закрутки самостійно, бо свіжих овочів узимку практично не було (особливо в маленьких містечках, що вже казати про села), а подавати щось на гарнір потрібно було. Проте набір рецептів був дуже одноманітний, адже «Гугл в поміч» тоді був відсутній. Тому в гостині у цієї галицької пані мене так вразили пікантні сливи до запеченого м'яса. Поєднання було дуже незвичним, адже ми звикли, що до м'ясних страв ідуть засолені чи мариновані овочі, а ось пряні фрукти — це просто розрив шаблонів. Звісно, я тут-таки попросила рецепт, який у цій сім'ї передавали з покоління в покоління.

Та ось недавно я побачила на просторах інтернету вдосконалену версію тих маринованих слив. Річ у тім, що вони були не просто мариновані, а томлені у власному соку. Справді, дивовижно смачне доповнення до м'ясних страв або просто як закуска до хорошого витриманого вина чи коньяку. Ділюсь цим кулінарним набутком із вами.

Для приготування цього спеціалітету потрібно 5 кг слив сорту угорка (обов'язково тверденьких ягід, щоб у процесі приготування вони не розлізлися, а були ціленькими), 1,5 кг цукру, пакетик (20 г) духмяного перцю, пакетик суміші перців (горощком), 10 листочків лаврового листа, 300 мл оцту (бажано яблучного), 100 мл води, 100 мл коньяку, 1 ст. л. кориці (краще паличку, щоб потім можна було її викинути).

Сливи миємо і кладемо у велику каструлю. На хустинку з марлі кладемо всі спеції, окрім кориці, і зав'язуємо її щільно, щоб горошини не висипалися до слив. Прив'язуємо цю хустинку до ручки каструлі зі сливами так, щоб спеції були занурені у сливи з сиропом і в процесі томління віддавали свої пахощі.

Тим часом в окремій каструльці готуємо сироп: змішуємо воду, оцет і коньяк та кип'ятимо все це добро. Як закипить — всипаємо потрошку цукор, розмішуємо і кип'ятимо, доки весь цукор не розчиниться. Гарячим маринадом заливаємо сливи і накриваємо каструлю кришкою. Рідина поки що небагато, тож, можливо, сироп не всі сливи покриватиме, проте згодом ягоди віддадуть свій сік і маринад стане більше.

Залишаємо сливи на 12 годин настоюватися. Потім заливаємо маринад

Мариновані сливи.

і ставимо знову кип'ятити, заливаємо ще раз сливи. Таку процедуру потрібно проводити 5 днів — зранку і ввечері, проте не лякайтеся, це займає досить мало часу, а от результат вас потішить.

Останній раз сироп не заливаємо, а ставимо каструлю зі сливами на во-

гонь (попередньо знявши хусточку з приправами), додаємо корицю і кип'ятимо 5 хвилин, а потім накладемо сливи у стерилізовані баночки, доливаємо до верху маринад і закручуємо. Слоїчки перевертаємо і чекаємо, поки охолонуть. Делікатес готовий! ■

■ ФУТБОЛ

На різних авансценах

«Шахтар» здобув перший заліковий бал у реформованій Лізі чемпіонів і вдруге поспіль розгромив суперника в національному чемпіонаті

Григорій ХАТА

У новому сезоні єврокубкова осінь виглядає абсолютно по-іншому. Низка відчутних новацій змушує дивитися на єврокубки як на щось абсолютно нове. Тож, аби вболівальники змогли детальніше познайомитися з інноваційними змінами, УЄФА розвела в часі старт основного раунду кожного з трьох єврокубків. Першою стартувала Ліга чемпіонів. Увесь минулий «мід-уїк» у Європі грали матчі лише суперліги. Цього тижня відбудуться матчі 1-го туру в Лізі Європи, наступного — свій турнірний шлях розпочнуть учасники основного етапу Ліги конференцій.

У всіх турнірах принцип той самий. Усюди змагаються по 36 команд. В основі — швейцарська система проведення змагань. Кожна з них на цій стадії єврокубка має зіграти по вісім матчів з різними суперниками: по два поєдинки з представниками кожного з чотирьох кошків посіву. При цьому результати команд заносяться до єдиної таблиці — жодних тоб, теппер, груп.

За підсумками основного раунду єврокубків, який триватиме до кінця січня, визначаться учасники «плей-оф».

Свої виступи в новому розіграші Ліги чемпіонів «Шахтар» розпочав нічиєю з італійською «Болоньєю».
Фото з сайту shakhtar.com.

Перші вісім колективів напряму потраплять до 1/8 фіналу, тоді як наступні 16 (з 9-го по 24-те місце) гратимуть стикові матчі за право пробитися до «топ-16».

Після жеребкування основного раунду ЛЧ наставник «Шахтаря» Маріно Пушич заявив, що для потрапляння до наступного етапу турніру «гірникам» має вистачити дев'яти

очок. Свій перший заліковий бал підопічні Пушича здобули в гостьовому поєдинку проти італійської «Болоньї» — 0:0. Могло бути й більше, утім на 4-й хвилині гри Георгій Судаков не реалізував пенальті. «Мокре від дощу поле було дуже незручним для гри, ми не могли проявити повною мірою своєї якості на такому газоні. Для нас це була складна гра, і я

схильний вважати, що це одне очко, яке ми заслужили, воно більше йде в нашу скарбницю позитивних результатів», — визнав Пушич.

Другий представник України в осінній стадії єврокубків — «Динамо» — готується до свого старту в Лізі Європи, з певним хвилюванням очікуючи поєдинку з «Лацио». Передстартовий мандраж можна

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. Прем'єр-ліга. 7-й тур. «Чорноморець» — «Карпати» — 0:1, «Олександрія» — «Лівий берег» — 2:0, «Динамо» — «Рух» — 0:0, «Верес» — «Інгuleць» — 2:2, «Кривбас» — «Ворскла» — 1:1, «Полісся» — ЛНЗ — 1:1, «Колос» — «Зоря» — 1:0, «Шахтар» — «Оболонь» — 4:0.
Лідери: «Динамо», «Олександрія» — 16 (по 6 матчів), «Полісся» — 14 (6), «Шахтар» — 12 (6), ЛНЗ — 11, «Кривбас», «Рух» — 11 (по 6), «Ворскла», «Зоря» — 9.

було відчуте по матчу «біло-синіх» проти «Руху» (0:0), в якому вони зазнали перших очкових втрат у поточному чемпіонаті.

«На жаль, не вдалося реалізувати свої нагоди, хоча було декілька моментів, які можна й потрібно було завершувати. При цьому життя триває. Я завжди кажу своїм хлопцям: що б не відбувалося, як би не складалася ситуація, вони мають робити все можливе, щоб попередню гру забувати, аналізувати її й готуватися до наступних поєдинків», — заявив керівник «Динамо» Олександр Шовковський. Трохи раніше київський колектив виграв у «Ворскли» (3:1) перенесений поєдинок 4-го туру, тож, навіть попри нічию з «рухівцями» підопічні Шовковського зберегли лідерство в чемпіонаті.

Продовжує триматися в групі лідерів «Олександрія», яка в своєму активі має сім перемог у восьми перших матчах ЧУ. Вочевидь, набирає швидкості й «Шахтар», котрий у попередніх двох матчах (з «Рухом» та «Оболонню») здобув розгромні перемоги. ■

■ ФУТЗАЛ

Взяли своє

Українська футзальна збірна вийшла до «плей-оф» чемпіонату світу в Узбекистані

Олексій ПАВЛИШ

Після півфіналу на Євро-2022 та п'ятого місця в європейському рейтингу від української футзальної збірної на чемпіонаті світу в Узбекистані очікували щонайменше виходу до «плей-оф». І підопічні Олександра Косенка завдання-мінімум уже виконали!

На світовому форумі наші футзалісти виступають уперше за вісім років, потрапивши на турнір напряму після перемоги у кваліфікаційній групі з Польщею, Сербією та Бельгією. А перед самою поїздкою до Узбекистану «синьо-жовта» збірна провела п'ять товариських матчів у Португалії та Боснії. Спочатку підопічні Косенка обіграли чинних чемпіонів Європи португальців (6:3), а також — кубинців (7:0) та костариканців (4:0). Далі була перемога над Саудівською Аравією (8:3) та нічия з Лівією (2:2).

Попри чудову підготовку, стартовий матч ЧС у Ташкенті обернувся провалом — розгромна поразка 1:7. Щоправда, і суперник був надзвичайно серйозний — чинні віцечемпіони світу аргентинці. Українці зусиллями Петра Шотурми відкрили рахунок, проте імениті аргентинці ще до кінця першого тайму вийшли вперед, а після перерви на ку-

ражі забили ще п'ять голів.

«Нам було складно, але перший тайм ми провели непогано. Забили першими, були ще моменти. З такими сильними командами, як Аргентина, коли ти програєш, дуже важко відігратися. Вони карають за будь-яку помилку. Начебто й не дуже багато в нас було помилок, але вони покарали й за ті, що були», — визнав наставник збірної Косенко.

Далі на його підопічних чекали матчі групового етапу проти Анголи й Афганістану, в яких, окрім перемог, треба було й відіграти негативну різницю забитих-пропущених голів. «Після матчу з аргентинцями нам потрібно зробити правильні висновки. Ми все вміємо і все можемо. Все в наших руках, ногах і головах — усе залежить від нас. У нас дві гри, тому будемо намагатися виправити цю ситуацію», — сказав Косенко. І його футзалістам це зрештою вдалось.

Після болічної поразки від Аргентини українці впевнено здолали Афганістан й Анголу.
Фото: Асоціація футзалу України.

Спочатку наша команда розгромила Анголу (7:2), а потім у вирішальному поєдинку за вихід до «плей-оф» здолала Афганістан (4:1). «Ми готувалися та планували потрапити до плей-оф. Зробили це, але, як ми й казали, крок за кроком будемо намагатися рухатися далі», — підбив підсумки групового етапу тренер. За його словами, футзалісти уже набрались досвіду на ЧС та через це відчують менший тиск.

На першій стадії «плей-оф» — 1/8 фіналу — суперниками українців стануть нідерландці, які також посіли друге місце у своєму квартеті. До речі, з командою Нідерландів, яка грає на «мун-

діалі» вперше за 24 роки, наша збірна у рамках нинішнього змагального циклу зіграє уже втретє. Проти цієї команди українці зіграли два матчі на стадії другого відбіркового раунду — здобули одну перемогу та ще одного разу зіграли внічию.

«Можливо, ми вважаємось фаворитами, але нідерландці в останні роки дуже додали, піднявшись у рейтингах ФІФА та УЄФА. Думаю, матч буде цікавим», — поділився очікуваннями гравець нашої команди Даниїл Абакшин. У разі перемоги над нідерландцями у чвертьфіналі суперниками, найімовірніше, стануть іспанці. ■

ЗІРКИ

Зворотний бік життя

Марія ТКАЧЕНКО

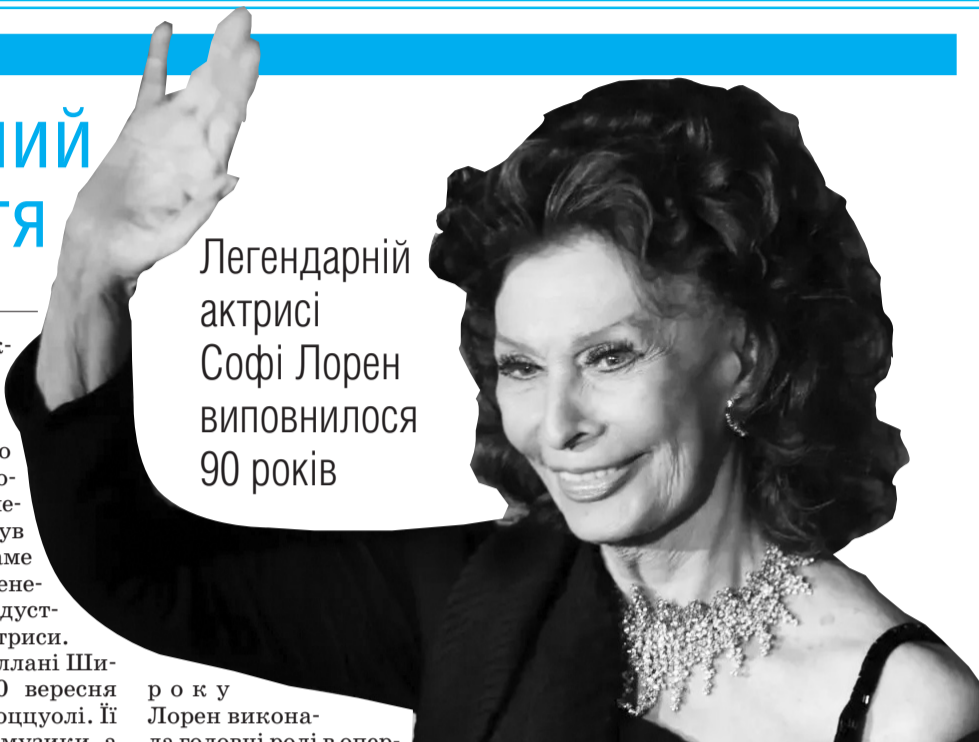
Софі Лорен — справжній культурний феномен післявоєнної Європи. Жіноча, пристрасна, вона була яскравою представницею своєї епохи, коли італійський кінематограф нарешті скинув кайдани фашизму. Саме на той час небувалого ренесансу в національній індустрії кіно і припав злет актриси.

Софія Констанца Віллани Шиколоне народилася 20 вересня 1934 року в містечку Поццуолі. Її мати була вчителькою музики, а батько працював на залізниці. Однак Софі була впевнена, що походить зі знатного роду, а тому любила до свого імені додавати різні титули — віконтеса Піццолі або леді. Для інших вона була «зубочисткою» через високий зріст і худорляву статуру.

Фінансове становище сім'ї було важким, особливо в роки Другої світової війни. Тоді її рідне місто було стратегічно важливим портом для нацистської Німеччини, тому воно регулярно бомбардувало союзників з антигітлерівської коаліції. Під час одного з таких нальотів майбутня актриса отримала осколкове поранення в підборіддя. Після цього сім'я Шиколоне була змушена перебраться до Неаполя. У вересні 1943-го в місті спалахнуло легендарне повстання, і життя сімейства відтоді почало налагоджуватися.

У 1950-му Софі посіла друге місце на конкурсі краси «Міс Італія», отримавши титул «Міс Елегантність». Тоді вона познайомилася зі своїм майбутнім чоловіком — продюсером Карло Понті. Він був старший за неї на 22 роки. Саме Карло порадив дівчині взяти псевдонім Лорен. Через рік Софі вступила до Національної кіношколи Італії, після чого почалося стрімке піднесення її кар'єри. Вже 1953

Легендарній актрисі Софі Лорен виповнилося 90 років

Софі Лорен.
Фото з сайту informator.ua.

року Лорен виконала головні ролі в оперному мюзиклі «Аїда» та комедійному фільмі «Дві ночі з Клеопатрою». Потім молодій актрисі пощастило зіграти у фільмі Вікторіо Де Сіка. В альманасі «Золото Неаполя» Лорен дісталася головної ролі у другій новелі.

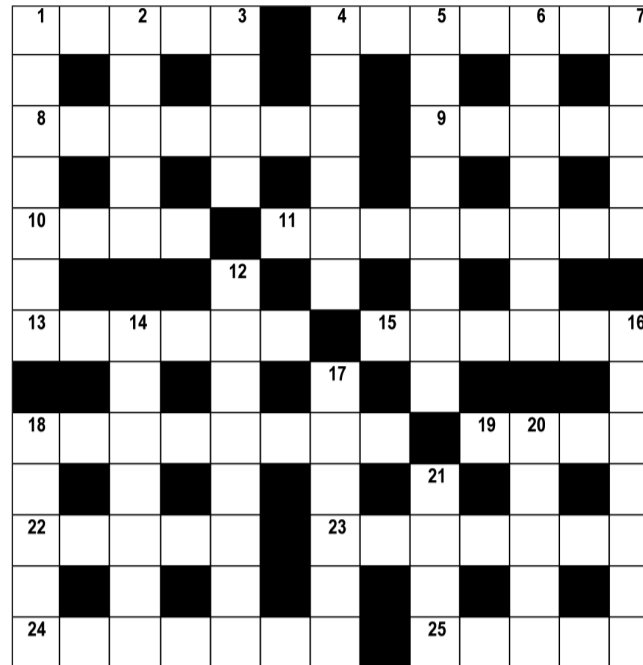
У 1955-му у стрічці «Прекрасна мельничиха» її партнером став Марчелло Мастоїанні, а в 1957-му в картині «Гордість і пристрасть» — уже сам Френк Сінатра. Того ж року Карло Понті та Софі Лорен офіційно розписалися. У 1962 році шлюб довелося розірвати через звинувачення у двоєженстві, але пара продовжувала жити разом. Тоді ж до актриси й прийшло світове визнання. Режисер-неореаліст Вікторіо Де Сіка запропонував актрисі роль у фільмі «Чочара», за який вона отримала «Оскар» за найкращу жіночу роль. Щоправда, на вручення вона так і не з'явилася, пославшись на те, що боїться знепритомніти під час церемонії.

У 1967 році Карло, нарешті домігшись від колишньої дружини розлучення, знову одружився з Софі. Актриса довго не могла завагітніти, заради дитини навіть була готова відмовитись від кар'єри. 1968 року народився Карло Понті-молодший, а через чотири роки —

Едоардо. Не довіряючи виховання дітей нянькам, Лорен дуже рідко з'являлася в кіно. В автобіографії Софі зізнавалася, що на той момент була готова раз і назавжди зав'язати з акторством, оскільки воно відволікало її від материнських обов'язків.

Після переїзду до Франції з чоловіком Софі влипла в історію. Її судові позови, пов'язані зі звинуваченням у несплаті податків та наданням недостовірної декларації про доходи, тривали майже 40 років. Вони були спричинені помилкою бухгалтерії. 1982 року Софі заарештували на 30 днів, з яких вона відсиділа лише 18, після чого вийшла за зразкову поведінку і на довгий час залишила Італію. Звинувачення з актриси було знято лише у 2013 році.

2007 року від хвороби легень помер Карло Понті. У наступні тринадцять років Софі Лорен знялася в п'яти проектах, найвідомішим з яких був мюзикл Роба Маршалла «Дев'ять». 2020-го вона знову повернулася на екрани, знявшись у фільмі «Все життя попереду», режисером якого був її син Едоардо. Картина стала хітом і була удостоєна багатьох нагород.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №39

По горизонталі: 1. Місто, в якому 1929 року вперше в Україні відзначили День матері. 4. Те, що лише підкреслює правило. 8. Друге за величиною місто Болгарії. 9. Відомий львівський культурологічний журнал. 10. Прізвище Юрчика, який грає в гумористичному серіалі «Одного разу під Полтавою». 11. Місто, з якого була героїня народної думи Маруся, яка випустила бранців із турецького полону. 13. Річ або прикраса, яка має магичні захисні властивості. 15. Місто на Тернопіллі, де є відома ікона Божої Матері з відбитком сліду. 18. Лікарка, яка допомагає жінці під час пологів. 19. Французький художник-портретист початку XIX століття. 22. Яке відро з водою є символом везіння? 23. Радянський диктор, який в часи війни озвучував повідомлення від Радянського інформбюро. 24. Ім'я латвійського композитора, автора пісень «Вірнісаж» та «Мільйон червоних троянд». 29. «В'ється, наче змійка, неспокійна ..., тулиться близьенько до підніжжя гір. А на тому боці — там живе Марічка» (пісня).

По вертикалі: 1. Передня плечова частина м'ясної туші. 2. «Бо твоя ..., то є чистая вода, то є бистрая вода синіх гір» (пісня). 3. Священні тексти Індії, написані санскритом. 4. Творче псевдо української письмен-

ниці Марії Вілінської, яка переклала Жуль Верна. 5. Дурень, недалека людина. 6. Куці, які рясно цвітуть на початку літа дрібними білими чи рожевими квітами, зібраними в розетки, спірея. 7. Місто, де перепочивали Тараса Шевченка. 12. Предмет, яким укололася Спляча Красуня. 14. Країна в Південній Америці. 16. Крита дахом галерея, прибудована до будинку, тераса. 17. Норвезький чи ісландський поет, співець чи декламатор IX—XIII ст., що жив при дворі конунга й оспівував його подвиги. 18. Стиль пізнього класицизму в західноєвропейській архітектурі і прикладному мистецтві. 20. Українська співачка, учасниця проєктів «Шанс» та «Голос Країни». 21. Монарх і все його оточення.

Кросворд №38 від 18 вересня

ПРИКОЛИ

Записка на дверях дільничного терапевта:
— Сьогодні прийому не буде! Всі симптоми хвороб і способи їх лікування є в інтернеті.

Маразм — це коли чоловік сховав від мене пляшку коньяку і не може її знайти. А сарказм — це коли я дивлюсь на нього і посміхаюся, тому що давно знайшла пляшку і випила.

Браток приходять до стоматолога, сідає в крісло, відкриває рот. У нього там усі зуби золоті, пломби алмазні, коронки платинові. Стоматолог йому каже:
— У вас із зубами все гаразд, що ж ви ще хочете?
— Так як же сигналізацію хотів би поставити.

Оголошення в поліклініці в реєстрації:
— Лікарняні сьогодні не видаватимуть. Якщо ви дійшли до поліклініки, то дійдете й до роботи.

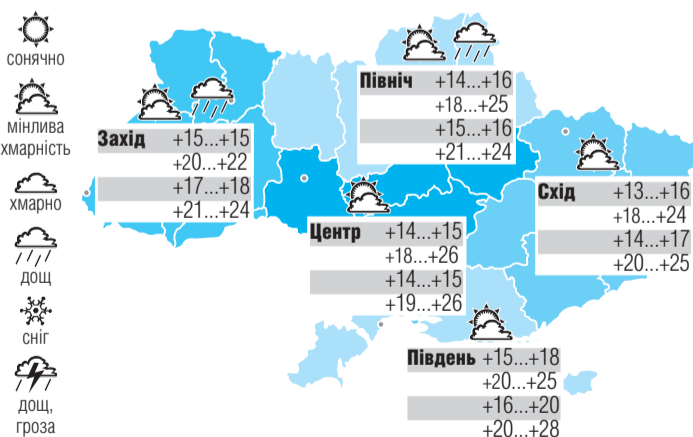
— Соломоне Абрамовичу, як ви почуваетесь?
— Тебе це не стосується, Моню, ти не вказаний у заповіді!

ПОГОДА

26—27 вересня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, без опадів. Вітер південно-східний, 1-3 м/с. Температура вночі +16...+17, удень +20...+25. Післязавтра вночі +17...+18, удень +23...+26.

Курорти Карпат: хмарно, невеликий дощ.
Славське: вночі +10...+11, удень +12...+17.
Яремче: вночі +9...+11, удень +13...+19.
Міжгір'я: вночі +10...+11, удень +15...+17.
Рахів: уночі +9...+11, удень +15...+18.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Берестейський, 50
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 0935171202 sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи: економіки — wagner@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітасмо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «МЕГА-ПОЛІГРАФ» — у Києві Зам. 3009039 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 169
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 58168